

بررسی جایگاه کشورهای منطقه
در سیاست‌های نظامی آمریکا
۱. بحرین، کویت و امارات

کد موضوعی: ۲۶۰

شماره مسلسل: ۱۰۸۲۲

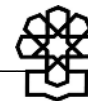
خردادماه ۱۳۹۰

دفتر: مطالعات سیاسی

به نام خدا

فهرست مطالب

۱	چکیده
۲	مقدمه
۴	گفتار اول - جایگاه بحرین در سیاست‌های نظامی ایالات متحده آمریکا
۱۲	گفتار دوم - جایگاه کویت در سیاست‌های نظامی ایالات متحده آمریکا
۲۰	گفتار سوم - جایگاه امارات در سیاست‌های نظامی ایالات متحده آمریکا
۲۴	جمع‌بندی و نتیجه‌گیری
۳۵	منابع و مأخذ

بررسی جایگاه کشورهای منطقه در سیاست‌های نظامی آمریکا ۱. بحرین، کویت و امارات

چکیده

یکی از مبانی مدیریت دفاع راهبردی، گسترش چتر اطلاعاتی پیرامون اهداف، ماهیت، جنس، نوع، ترکیب و دورنمای حضور نظامی بازیگران معارض، مخالف، رقیب و همسو در منظومه محیط امنیتی جمهوری اسلامی ایران است.

ایفای نقش بازیگران فرامنطقه‌ای در ساختار امنیتی خلیج فارس می‌تواند به صورت فعال و غیرفعال باشد. بررسی جهت‌گیری توافقنامه‌های دفاعی و آرایش پایگاه‌های آمریکا در این منطقه بیانگر این واقعیت است که حضور واشنگتن در افق ترتیبات نظامی خلیج فارس از نوع فعال و ترکیبی از نقش‌آفرینی مستقیم و غیرمستقیم است.

روند نقش‌آفرینی آمریکا در ساختار دفاعی خلیج فارس را می‌توان به صورت نمودار زیر نشان داد:

نمودار ۱. روندکاوای سیاست‌های دفاعی آمریکا در خلیج فارس

بنابراین گمانه‌زنی پیرامون تهدیدهای حضور نظامی آمریکا در منطقه، باید در چهار سناریوی

بازیگردانی (صحنه‌پردازی)، نقش‌پذیری مستقیم، مشارکتی و بازنگری بررسی شود:

- سناریوی بازیگردانی: در این سناریو واشنگتن بدون بهره‌گیری مستقیم از پایگاه‌های خود

و با ایفای نقش مدیریتی، از ظرفیت‌های نظامی برخی کشورهای منطقه استفاده می‌کند.

- سناریوی نقش‌پذیری مستقیم: ایالات متحده در سناریوی ایفای نقش مستقیم از طریق به‌کارگیری قابلیت‌های ستادی و عملیاتی پایگاه‌های نظامی خود، به سمت تولید تهدید علیه جمهوری اسلامی ایران حرکت می‌کند.

- سناریوی مشارکتی: در این سناریو آمریکا گزینه هم‌افزایی استراتژیک و کاربست توأمان ظرفیت‌های نظامی خود با سایر هم‌پیمانان منطقه‌ای و فرماندهی‌های را برمی‌گزیند.

- سناریوی بازنگری: در سناریوی بازنگری، واشنگتن با توجه به ارزیابی راهبردی خود از افق خیزش‌های مردمی منطقه، تغییراتی را در موقعیت و ترکیب پایگاه‌های نظامی خود اعمال می‌کند. در این سناریو با توجه به افق تغییرات احتمالی، روند شکل‌گیری تهدید نظامی علیه جمهوری اسلامی ایران می‌تواند تعدیل، تسریع یا بازتولید شود.

نهادهای ذیربط باید «موقعیت و تراکم»^۱ مراکز نظامی آمریکا را با توجه به چهار گمانه‌زنی فوق‌الذکر و در دو سطح زیر از منظر تولید امنیت یا تهدید به‌دقت مورد بررسی و کنکاش قرار دهند:

الف) امکانات و ظرفیت‌های جداگانه مراکز نظامی خاورمیانه‌ای ایالات متحده در دو بُعد عملیاتی و ستادی (رزمی و پشتیبانی)،

ب) شمای کلی جغرافیای نظامی پایگاه‌های آمریکا در منظومه امنیتی جمهوری اسلامی ایران.

مقدمه

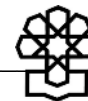
یکی از الزامات آمادگی حداکثری برای مقابله با تهدیدهای نظامی احتمالی، رصد آرایش نظامی بازیگرانی است که دارای اصطکاک‌های سیاسی - امنیتی با جمهوری اسلامی ایران هستند.

بررسی بودجه دفاعی آمریکا مبین این واقعیت است که مخارج نظامی آمریکا در دو دهه گذشته با شیب صعودی افزایش یافته که بخش قابل توجهی از آن صرف گسترش یا نگهداری مراکز نظامی آمریکا در خارج کشور و ماورای بحار شده است. کنگره آمریکا همچنین برای بودجه دفاعی سال مالی ۲۰۱۱، مبلغ ۷۰۸ میلیارد دلار را اختصاص داده که بیشترین بودجه نظامی پس از جنگ جهانی دوم محسوب می‌شود.^۲ روند صعودی افزایش مخارج نظامی آمریکا بین سال‌های ۱۹۹۸-۲۰۰۸ را می‌توان به‌صورت نمودار بعدی نشان داد:

1. Position and Density

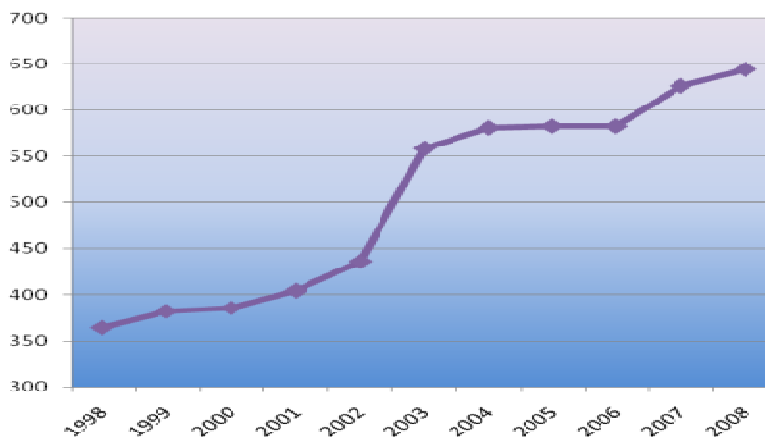
۲. برای اطلاع بیشتر به گزارش تفریغ بودجه پنتاگون برای سال مالی ۲۰۱۲ رجوع شود:

Fiscal Year 2012 Budget Request, United States Department of Defence, <http://comptroller.defence.gov>

نمودار ۲. روند صعودی افزایش مخارج نظامی آمریکا^۱

(ارقام برحسب میلیارد دلار)

لایه‌های حضور نظامی آمریکا از منظر قرابت سرزمینی با جمهوری اسلامی ایران را باید در چهار لایه زیر بررسی کرد:

شکل ۱. حلقه‌های منظومه امنیتی جمهوری اسلامی ایران

1. U.S. Military Spending, Fiscal Year 1998 - 2008, Center for Defence Information, <http://www.cdi.org>

افزایش تراکم پایگاه‌های نظامی آمریکا از محیط به کانون، به صورت توأمان دارای فرصت و تهدید است. از طرفی هزینه آمریکا برای حمله نظامی به جمهوری اسلامی ایران را کاهش می‌دهد، ولی از طرف دیگر پایگاه‌های نظامی آمریکا را در تیررس موشک‌های میان‌برد و دوربرد جمهوری اسلامی ایران قرار می‌دهد.

یکی از مهمترین اهداف حیاتی آمریکا، تثبیت سلطه نظامی خویش در حوزه‌های جغرافیایی استراتژیک از جمله خلیج فارس و شاخ آفریقا است که در این میان کشورهای عرب حوزه خلیج فارس به دلیل مجاورت سرزمینی با جمهوری اسلامی ایران از اهمیت ویژه‌ای برخوردارند. مزیت جغرافیایی نظامی خلیج فارس به حدی است که واشنگتن فرماندهی منطقه‌ای نیروی زمینی، دریایی و هوایی خود را به ترتیب در سه کشور کویت، بحرین و قطر مستقر کرده است. برای مثال طرح‌ریزی واشنگتن برای انتقال «پایگاه نیروی دریایی دیه‌گو گارسیا»^۱ در اقیانوس هند به حوزه‌های جغرافیایی مانند دریای عمان که مجاورت سرزمینی بیشتری با جمهوری اسلامی ایران دارد، در همین راستا ارزیابی می‌شود. به همین منظور نهادهای ذیربط ضرورت دارد با مدیریت استراتژیک دفاع ملی، توافقنامه‌های نظامی، امنیتی و اطلاعاتی آمریکا با هر کدام از کشورهای عرب حوزه خلیج فارس را به دقت مورد کنکاش و آسیب‌شناسی قرار دهند.

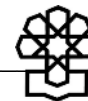
گفتار اول - جایگاه بحرین در سیاست‌های نظامی ایالات متحده آمریکا

«نیروهای مسلح بحرین»^۲ در حدود ۱۲ هزار پرسنل دارد که شامل ارتش، نیروی دریایی، نیروی هوایی و گارد سلطنتی است و گارد ملی نیز در حدود ۱۲۰۰ نیرو دارد. پلیس بحرین شامل نیروهای دفاعی نمی‌شود و در زیرمجموعه وزارت کشور فعالیت می‌کند. به عبارتی بحرین خود قابلیت نظامی چندانی برای تولید تهدید علیه جمهوری اسلامی ایران ندارد بلکه مزیت جغرافیایی امنیتی - نظامی و سرسپردگی کامل آن به بازیگرانی مانند آمریکا و عربستان می‌تواند مقدمه شکل‌گیری تهدیدهای جدی را به وجود آورد.

وجود ارتشی کوچک، ضعف دولت در ذخیره‌سازی سرمایه اجتماعی به دلیل نبود اعتمادی منسجم بین حاکمیت و اکثریت شیعه و تأثیرپذیری دولتمردان بحرین از آماج جنگ تبلیغاتی مثلث سپاه‌هراسی، ایران‌هراسی و شیعه‌هراسی باعث شده حاکمان سنی بحرین از لحاظ روانی به سمت ائتلاف‌گرایی با بازیگران منطقه‌ای یا قدرت‌های فرمانطقه‌ای متمایل شوند که این خود یکی از

1. Diego Garcia Naval Base

2. The Bahrain Defence Force

مؤلفه‌هایی است که بحرین را به کانون رقابت آمریکا، عربستان و جمهوری اسلامی ایران تبدیل کرده است. از طرفی اعتماد شکننده حاکمان بحرین به اکثریت جمعیت شیعه، باعث شده گسترش کمی ارتش با ملاحظات همراه باشد، به طوری که یکی از دلایل امضای موافقتنامه برای مداخله نظامی عربستان نیز نبود نیروی کافی برای مهار اعتراضات رو به گسترش عنوان شده است.

بحرین برای اینکه جایگاه خود را در معادلات منطقه‌ای افزایش دهد، در ترتیبات امنیتی - دفاعی زیر ایفای نقش کرده است:

- تبدیل شدن به مقر بازرسان تسلیحات کشتار جمعی عراق: بحرین پس از سال ۱۹۹۱ به صورت پلکانی همکاری‌های خود با ایالات متحده را افزایش داد، به طوری که بین سال‌های ۱۹۹۱ تا ۱۹۹۸ مقر منطقه‌ای بازرسان تسلیحاتی سازمان ملل از عراق بود.

- میزبانی برگزاری نشست‌های امنیتی چندجانبه کشورهای همسایه عراق: بحرین تلاش کرده با میزبانی همسایگان عراق یا برگزاری کنفرانس امنیتی منامه جایگاه خود را در معادلات سیاسی منطقه پررنگ‌تر کند. منامه پس از سقوط رژیم صدام حسین، اولین کشور عربی بود که در ۱۶ اکتبر ۲۰۰۸ سفارت خود را در بغداد بازگشایی و سفیر به این کشور اعزام کرد.

- حضور در نیروهای سپر شبه جزیره: بحرین با عضویت در شورای همکاری خلیج فارس؛ یکی از اعضای «نیروهای سپر شبه جزیره»^۱ است. آمریکا به بهانه اینکه متهم به مداخله در امور داخلی کشورهای منطقه نشود، بخشی از سیاست‌های خاورمیانه‌ای خود را از طریق این نیروها اجرا می‌کند.

- مشارکت در نیروهای حافظ صلح سازمان ملل در افغانستان: منامه به منظور اینکه همراهی خود را با آمریکا نشان دهد، تعدادی نیرو را در قالب نیروهای آیساف به افغانستان اعزام کرده است.

- عضویت در نیروهای رهگیر چندملیتی: بحرین یکی از اعضای «نیروهای رهگیری چندملیتی»^۲ بود که وظیفه حسن اجرای تحریم‌های شورای امنیت علیه عراق را برعهده داشت.

- مشارکت در نیروهای ویژه ائتلافی ۱۵۲: بحرین از ژانویه ۲۰۱۱، حضور فعالی را در «نیروهای ویژه ائتلافی ۱۵۲»^۳ دارد که شامل نیروی چندملیتی می‌شود و برای خود وظایفی همچون مقابله با گروه‌های تروریستی، قاچاق دریایی مواد مخدر و بازرسی کشتی‌ها در دریای عمان با بهانه جلوگیری از قاچاق تسلیحات کشتار جمعی را تعریف کرده است. این نیروها شامل ۲۵ کشور از جمله بحرین، آمریکا، امارات، کویت، انگلیس، استرالیا و فرانسه هستند.

1. Peninsula Shield Forces

2. Multinational Interdiction Force (MIF)

3. Combined Task Force (CTF) 152.

۱. مروری بر تجهیزات نظامی فروخته شده آمریکا به بحرین

آموزش نیروهای مسلح، کمک‌های دفاعی و هدفمند کردن فروش نظامی، تاکنون برخی شیوه‌های اعمال نفوذ واشنگتن بر سیاست‌های نظامی بحرین بوده است.

فروش‌های نظامی و کمک‌های دفاعی آمریکا به کشورهای عرب حوزه خلیج فارس در ابعاد

زیر پیگیری می‌شود:

الف) فروش‌های تسلیحاتی

- «فروش نظامی خارجی»^۱ از طریق رایزنی «سازمان همکاری امنیتی دفاعی»^۲ پنتاگون با دولت‌های عرب حوزه خلیج فارس،

- «فروش اقلام مازاد دفاعی»^۳ شامل تسلیحات مازاد و کهنه با قیمت نازل یا بعضاً به‌طور رایگان،

- «فروش مستقیم تجاری»^۴ از طریق مذاکره مستقیم خریداران خارجی با تولیدکنندگان اسلحه در آمریکا.^۵

ب) کمک‌های نظامی

کمک‌های نظامی آمریکا به کشورهای عرب حوزه خلیج فارس براساس «قانون تخصیص بودجه دفاع ملی»^۶ به چهار طریق زیر انجام می‌شود:

- تأمین اعتبار به کشورهای هدف برای خرید نظامی از آمریکا.

- کمک‌های نظامی-امنیتی به بهانه مقابله با اشاعه تسلیحات هسته‌ای، مقابله با تروریسم و

مین‌زدایی.^۷

- صندوق پشتیبانی اقتصادی: «صندوق پشتیبانی اقتصادی»^۸ براساس تصمیم کنگره آمریکا

تشکیل شده و هدف آن بهبود وضعیت اقتصادی و سیاسی کشورهای است که ایالات متحده در

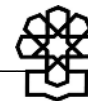
آنها دارای مزیت‌های راهبردی است. اعتبارات این صندوق به کشورهای عرب حوزه خلیج فارس

مجال می‌دهد پول کافی برای خریدهای تسلیحاتی را داشته باشند.^۹

- «برنامه آموزش و تعلیم نظامی بین‌المللی».^{۱۰}

- برنامه تأمین کمبودهای اضطراری تسلیحات.

1. Foreign Military Sales (FAS)
 2. Defense Security Cooperation Agency
 3. Excess Defense Articles (EDA)
 4. Direct Commercial Sales (DCS)
 5. Army / Navy Foreign Military Sales, Defense Logistics Agency, <http://www.dscc.dla.mil/Programs/FMS/>
 6. National Defense Authorization Act
 7. Non-proliferation, Antiterrorism, Demining and Related Programs (NADR)
 8. Economic Support Fund (ESF)
 9. U.S. Foreign Military Assistance, Program Descriptions, <http://www.fas.org>
 10. International Military Education and Training

ایالات متحده از طریق «برنامه تأمین کمبودهای اضطراری تسلیحات»^۱ نیاز خود در شرایط بحران یا وقوع جنگ را از طریق کمک‌های تسلیحاتی هدفمند به کشورهای منطقه جبران می‌کند.^۲ بخش قابل توجهی از کمک‌های نظامی آمریکا به بحرین که درآمدهای کلان نفتی ندارد، در زیرمجموعه این برنامه انجام می‌شود.

خرید تسلیحاتی بحرین از آمریکا همواره در سطحی بوده که بستر رقابت‌های تسلیحاتی و موشکی را در منطقه دامن زده که برخی موارد آن براساس گزارش مرکز پژوهش‌های مجلس آمریکا مورخ ۱۷ اکتبر ۲۰۰۸ عبارتند از:

- ده هواپیمای جنگنده F16 در سال ۱۹۹۸ به ارزش ۳۹۰ میلیون دلار،

- ۲۶ موشک میان‌برد هوا به هوای پیشرفته (آمارام)^۳ در سال ۱۹۹۹،

- ۷۰ موشک ضدهوایی «استینگر»^۴ (بحرین تنها کشور شورای همکاری خلیج فارس است که این سامانه موشکی را دریافت کرده است)،

- ۱۸۰ موشک ضدتانک و ۶۰ پرتاب‌کننده موشک به ارزش ۲۵۲ میلیون دلار.^۵

سازمان همکاری‌های امنیتی - دفاعی نیز در گزارشی به کنگره مورخ ۲۸ جولای ۲۰۰۹، آمادگی خود برای تحویل ۲۵ «موشک پیشرفته برد کوتاه هوا به هوا»^۶ معروف به آمارام به بحرین به ارزش ۷۴ میلیون دلار با هدف تقویت جایگاه منطقه‌ای متحدان اصلی غیرعضو ناتو را اعلام کرد.^۷

۲. بررسی قابلیت‌ها و توانمندی فرماندهی ناوگان پنجم نیروی دریایی آمریکا

اهمیت مزیت استراتژیک بحرین در سیاست‌های خاورمیانه‌ای آمریکا به حدی است که واشنگتن به منظور سازماندهی و هماهنگ‌سازی توافقتنامه‌های آمریکا و بحرین، «دفتر همکاری‌های نظامی»^۸ به‌عنوان یکی از واحدهای تابعه سفارتخانه خود در منامه تأسیس کرده است.^۹ آمریکا همچنین در راستای تکمیل پازل‌های سناریوی جنگ تبلیغاتی ایران‌هراسی و توجیه حضور نظامی خود در

1. Emergency Drawdown Program

۲. اسماعیل بشری، فروش‌های تسلیحاتی آمریکا بعد از ۱۱ سپتامبر ۲۰۰۱، پژوهشنامه خلع سلاح، معاونت پژوهش‌های روابط بین‌الملل مرکز تحقیقات استراتژیک، ش سوم، مردادماه ۱۳۸۵، صص ۹-۱۳.

3. Advanced Medium - Range Air - to - Air Missiles (AMARAM)

4. STINGER

۵. برای اطلاع بیشتر به نشانی اینترنتی مرکز پژوهش‌های کنگره آمریکا رجوع شود:

CRS Report for Congress, Bahrain: Reform, Security, and U.S. Policy, 17 October, 2008.

6. Advanced Medium Range Air-to-Air Missiles (AMARAM)

۷. برای مشاهده متن گزارش سازمان همکاری‌های امنیتی - دفاعی آمریکا به کنگره به نشانی اینترنتی زیر رجوع شود:

Bahrain, AIM, 120 C, 7 AMARAM Missiles, Defence Security Cooperation Agency, <http://www.dsca.mil>

8. U.S. Embassy's Office of Military Cooperation

۹. برای اطلاع بیشتر به نشانی اینترنتی وزارت امور خارجه آمریکا رجوع شود:

Background Note: Bahrain, <http://www.state.gov>, 20 January, 2011.

بحرین مدعی شده است که جمهوری اسلامی ایران مفاد قطعنامه شماره ۲۷۸ شورای امنیت سازمان ملل که در آن استقلال بحرین به رسمیت شناخته شده را نقض کرده است و بازتاب آن را می‌توان در گزارش برخی مراکز پژوهشی معتبر آمریکا همچون «مرکز مطالعات بین‌المللی و راهبردی» مشاهده کرد.^۱

نقطه عطف گسترش پایگاه نظامی آمریکا در بحرین با «عملیات استقرار دمکراسی»^۲ و حمله به افغانستان آغاز شد به طوری که آمار نظامیان آمریکایی از ۱۳۰۰ نفر به ۴۰۰۰ نفر و در جریان «عملیات آزادسازی عراق»^۳ به ۴۵۰۰ نفر افزایش یافت.

آمریکا و بحرین در ۲۸ اکتبر ۱۹۹۱ یک توافقنامه دفاعی ده‌ساله را منعقد کردند که در اکتبر ۲۰۰۱ برای ده‌سال دیگر تمدید شد که مفاد کامل آن هنوز فاش نشده و در زیرمجموعه اسناد محرمانه و طبقه‌بندی شده پنتاگون قرار دارد،^۴ با وجود این برخی مواد افشا شده این توافقنامه عبارتند از:

جدول ۱. محورهای توافقنامه دفاعی آمریکا و بحرین

- مجوز دسترسی واشنگتن به پایگاه‌های نظامی این کشور در شرایط بحران	- مجوز داشتن پنتاگون برای جاگیری (ذخیره‌سازی) تجهیزات مورد نیاز دفاعی
- مشاوره به منامه در زمان وقوع تهدیدهای امنیتی	- برگزاری رزمایش‌های نظامی مشترک
- آموزش نیروهای نظامی بحرین	- در اختیار داشتن فضای سرزمینی لازم برای تأسیس زرادخانه‌های تسلیحاتی نیروی هوایی ارتش آمریکا

تسهیلات بحرین به پنتاگون پس از حوادث ۱۱ سپتامبر، به‌ویژه در «فرودگاه المحرق»^۵ بندر سلمان، «پایگاه هوایی شیخ عیسی»^۶ و پایگاه نظامی «الجفیر»^۷ در نزدیکی منامه افزایش یافته است. اوج رویکرد انفعالی بحرین در برابر واشنگتن را می‌توان در واگذاری بخش‌هایی از خاک خود برای استقرار «فرماندهی ناوگان پنجم نیروی دریایی آمریکا»^۸ در پایگاه نظامی الجفیر در ازای دریافت سالانه ۶/۷ میلیون دلار مشاهده کرد.^۹ وظیفه حفاظت از فرماندهی و پرسنل ناوگان پنجم نیروی

1. Anthony H. Cordesman, The Iranian Nuclear Challenge: GCC Security, Risk Assessment, and U.S. Extended Deterrence, 1 February, 2011, <http://csis.org>

2. Operation Enduring Freedom (OEF)

3. Operation Iraqi Freedom (OIF)

4. U.S. Military Presence in the Persian Gulf: Challenges and Prospects

5. Muharraq Airfield

6. Shaikh Isa Air Base

7. Juffair

8. Fifth Fleet

9. "Bahrain", Website of U.S. Department of State, Available online at 2010-06-03 Flowed By: <http://www.state.gov/r/pa/ei/bgn/26414.htm>

دریایی آمریکا را «پادگان فجیره» برعهده دارد که به «واحد حمایت‌های اجرایی»^۱ تغییر نام داده است. یکی از دلایل چراغ سبز آمریکا به عربستان برای لشگرکشی نظامی به بحرین نیز حفاظت از مقر فرماندهی ناوگان پنجم نیروی دریایی آمریکاست، زیرا موقعیت مقرهای سه‌گانه فرماندهی پایگاه‌های نظامی آمریکا در هر سه کشور قطر، کویت و بحرین در زیرمجموعه منافع حیاتی آمریکا در خاورمیانه محسوب می‌شوند و بالطبع هزینه‌های واشنگتن برای حفظ آنها بالا خواهد بود. واشنگتن در ارزیابی‌های استراتژیک دفاعی؛ حضور بلندمدت را برای خود در این پایگاه تعریف کرده است به طوری که در فوریه ۲۰۰۸، قرارداد ۶۰ سال‌ها را با بحرین برای استقرار ناوگان پنجم نیروی دریایی ایالات متحده منعقد کرد. در این پایگاه در حدود ۵۰۰۰ نیروی تفنگدار دریایی آمریکا حضور دارند.^۲

با توجه به موارد فوق، جمهوری اسلامی ایران باید نقش فرماندهی ناوگان پنجم نیروی دریایی آمریکا را از دو بُعد عملیاتی و ستادی مورد آسیب‌شناسی قرار دهد. برای مثال در عملیات آمریکا علیه سومالی یکی از مراکز ستادی مهم نیروهای نظامی آمریکا، ناوگان پنجم نیروی دریایی آمریکا بود. ناوگان پنجم نیروی دریایی آمریکا، در زیرمجموعه «فرماندهی مرکزی ایالات متحده» (سنتکام)^۳ به ریاست ژنرال «جیمز ماتیس»^۴ مدیریت می‌شود. فرماندهی ناوگان پنجم نیروی دریایی آمریکا نیز برعهده «دریادار مارک فاکس»^۵ است. وی مدعی است این ناوگان یکی از اهرم‌های قدرت آمریکا برای تضمین امنیت انرژی به‌ویژه در تنگه استراتژیک هرمز است که نزدیک به ۲۰ درصد نفت مورد نیاز دنیا از آن عبور می‌کند.^۶

1. Administrative Support Unit

۲. برای اطلاع بیشتر به گزارش مرکز پژوهش‌های کنگره آمریکا رجوع شود:

Katzman, Kenneth, "Bahrain: Reform, Security and U.S. Policy", Congressional Research Service, <http://www.fas.org>, 26 April, 2010.

3. United States Central Command - CENTCOM

4. Gen. James N. Mattis

5. Vice Admiral Mark I. Fox

6. Vice Admiral Mark I. Fox, <http://www.cusnc.navy.mil/leadership/commander.html>

جدول ۲. حوزه مسئولیت فرماندهی مرکزی آمریکا

<p>- «فرماندهی مرکزی ایالات متحده» (سنتکام)^۱ در سال ۱۹۸۳ در «پایگاه هوایی مک دیل ایالت فلوریدا»^۲ تأسیس شد و مهمترین رسالت آن تأمین «نیروی ویژه استقرار سریع»^۳ در آسیای میانه و خاورمیانه است. فرماندهی جنگ‌های خلیج فارس، حمله به عراق و افغانستان و نظارت و پشتیبانی از پایگاه‌های آمریکا در خاورمیانه از وظایف راهبردی این فرماندهی است. برای مثال نیروهای سنتکام در ۱۷ ژانویه ۱۹۹۱، عملیات طوفان صحرا را با یک نبرد هوایی بازدارنده گسترده، به اجرا گذاشتند که زمینه را برای یورش زمینی نیروهای متحد فراهم کرد.</p> <p>فرمانده این مرکز باید به تأیید سنا برسد. با پیشنهاد رابرت گیتس - وزیر دفاع وقت آمریکا - در ۸ جولای ۲۰۱۰؛ «جیمز ماتیس»^۴ از رسته تفنگداران دریایی پس از تأیید مجلس سنا به فرماندهی این مرکز منصوب شده است.^۵</p>	 <p>ژنرال جیمز ماتیس فرمانده مرکزی ایالات متحده (سنتکام)</p>
<p>دریادار مارک فاکس دانش‌آموخته «دانشگاه نیروی دریایی آمریکا»^۶ پس از فارغ‌التحصیلی به سمت فرماندهی «هواپیماهای جنگنده اسکادران ۸۱»^۷ بر روی عرشه ناو هواپیمابر یواس.اس اینتر پرایز منصوب شد و بین سال‌های ۲۰۰۶ - ۲۰۰۷ «رئیس بخش ارتباطات و سخنگوی نیروهای چندملیتی مستقر در عراق»^۸ بود.^۹</p>	 <p>دریادار مارک فاکس فرمانده ناوگان پنجم نیروی دریایی آمریکا</p>

دورنمای فعالیت ناوگان پنجم نیروی دریایی آمریکا به‌طور مستقیم می‌تواند عمق فضای تنفسی جمهوری اسلامی ایران در خلیج فارس را کاهش یا افزایش دهد. به‌طوری که یکی از عوامل ضربه‌گیر تثبیت قدرت دریایی جمهوری اسلامی ایران در خلیج فارس؛ دورنمای قابلیت‌های نظامی ناوگان پنجم نیروی دریایی آمریکاست. این ناوگان وظیفه انجام مأموریت‌های دریایی در چتر

1 United States Central Command - CENTCOM

2 MacDill Air Force Base in Tampa, Florida

3 Rapid Deployment Joint Task Force (RDJTF)

4. Gen. James N. Mattis

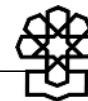
5. Pentagon Picks Mattis to take over CENTCOM, <http://www.marinecorpstime.com>, 10 July, 2010.

6. US Naval Academy

7. Strike Fighter Squadron 81 abroad USS Enterprise

8. Communications Division Chief and Spokesman of the Multi-national Force Iraq (MMF-I)

9. United States Navy Biography, <http://www.navy.mil>

جغرافیای نظامی فرماندهی مرکزی آمریکا با وسعتی در حدود ۷/۵ میلیون مایل مربع را برعهده دارد و یکی از بخش‌های مهم «فرماندهی مرکزی نیروهای دریایی آمریکا»^۱ می‌باشد.^۲ فرماندهی ناوگان پنجم نیروی دریایی آمریکا در سطوح دریایی خلیج فارس، دریای عمان، دریای سرخ، سواحل شرقی آفریقا تا جنوب کنیا و بخش‌هایی از اقیانوس هند را پوشش عملیاتی می‌دهد که در آن مناطق استراتژیکی همچون تنگه‌های هرمز و باب‌المندب، خلیج عدن و کانال سوئز قرار دارد.^۳ به همین دلیل هرگونه مؤلفه‌ای که مقدمات بازنگری و اشنگتن در موقعیت جغرافیای نظامی این پایگاه را به‌وجود آورد، به‌طور یقین بر سطح و برد قدرت نظامی آمریکا در خاورمیانه تأثیرگذار است.

ناوگان پنجم نیروی دریایی آمریکا، دایره عملیاتی خود را بر ۲۴ کشور زیر تعریف کرده است:

جدول ۳. کشورهای واقع در چتر پوششی ناوگان پنجم نیروی دریایی آمریکا

ایران	افغانستان	پاکستان	عراق	سوریه	لبنان	بحرین
عربستان	قطر	عمان	یمن	امارات	اردن	مصر
ازبکستان	قرقیزستان	ترکمنستان	تاجیکستان	قزاقستان		

ناوگان پنجم نیروی دریایی آمریکا نقش مهمی را در «عملیات رهگیری دریایی»^۴ آمریکا برای اجرای تحریم‌های عراق در دوره صدام حسین ایفا کرد که این مأموریت می‌تواند در مورد اجرای قطعنامه‌های جمهوری اسلامی ایران نیز به‌کار رود.^۵ به‌طوری که در چند سال اخیر «واحد اعزامی نیروی دریایی آمریکا»^۶ تحرکات خاصی را برای روزآمدسازی این مرکز انجام داده است. نیروی هوایی و دریایی آمریکا برای استقرار ناوگان‌های هواپیمابر، همکاری‌های نزدیکی را با یکدیگر دارند که از مصادیق آن می‌توان به استقرار «کشتی‌های جاگیر و موقعیت‌یاب دریایی»^۷ در سواحل بحرین اشاره کرد. اهمیت این موضوع به‌ویژه پس از قطعنامه ۱۹۲۹ شورای امنیت مورخ ۹ ژوئن ۲۰۱۰ (۱۹ خردادماه ۱۳۸۸) بیشتر شده است، زیرا در این قطعنامه، به کشورها اجازه داده شده محموله‌های دریایی ایران را که مواد و قطعات مورد تحریم در قطعنامه‌های شورای امنیت را حمل می‌کنند، بازرسی، توقیف یا حتی در صورت لزوم منهدم کنند.

1. United States Naval Forces Central Command (USNAVCENT)

2. Fifth Fleet, <http://www.globalsecurity.org/military/agency/navy/C5F/html>

3. Weitz, Richard. "The U.S. Military & Bahrain", <http://www.sldinfo.com>, 24 February, 2011.

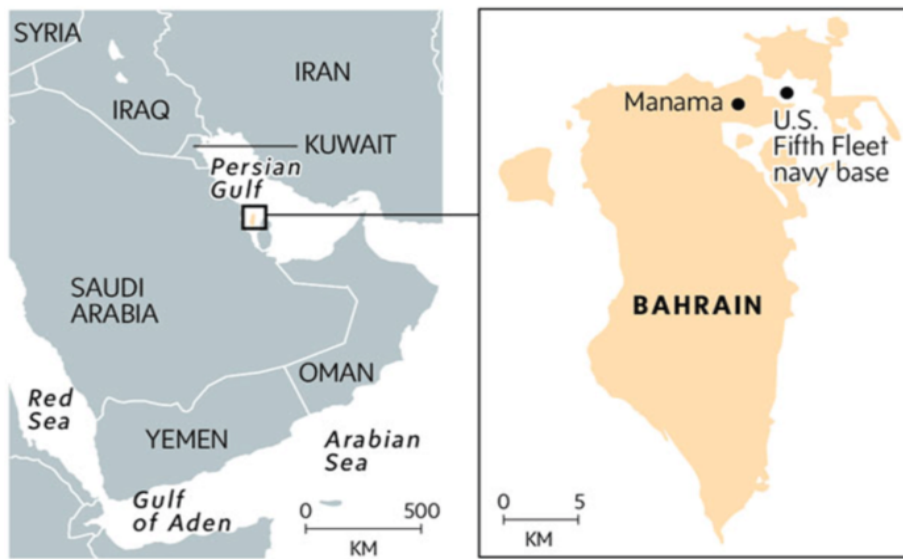
4. Maritime Interception Operation

5. Bahrain Facilities, <http://www.globalsecurity.org/military/facility/manama.htm>

6. Marine Expeditionary Force

7. Maritime Prepositioning Ships (MPS)

شکل ۲. موقعیت ناوگان پنجم نیروی دریایی آمریکا در خلیج فارس

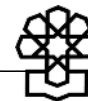
امکانات ناوگان پنجم فرماندهی نیروی دریایی آمریکا عبارتند از:

- «گروه ناوگان هواپیمابر»^۱ شامل «یو.اس.اس کارل وینسون»^۲ و «یو.اس.اس اینترپرایز»^۳،
- گروه آماده عملیات‌های آبی - خاکی،^۴
- چهار کشتی مین‌یاب،
- رزم‌های سطحی،^۵
- هواپیماهای شناسایی،^۶
- واحدهای تهاجم غافلگیرانه،^۷
- وجود زیردریایی‌های با قابلیت پرتاب موشک‌های بالستیک.

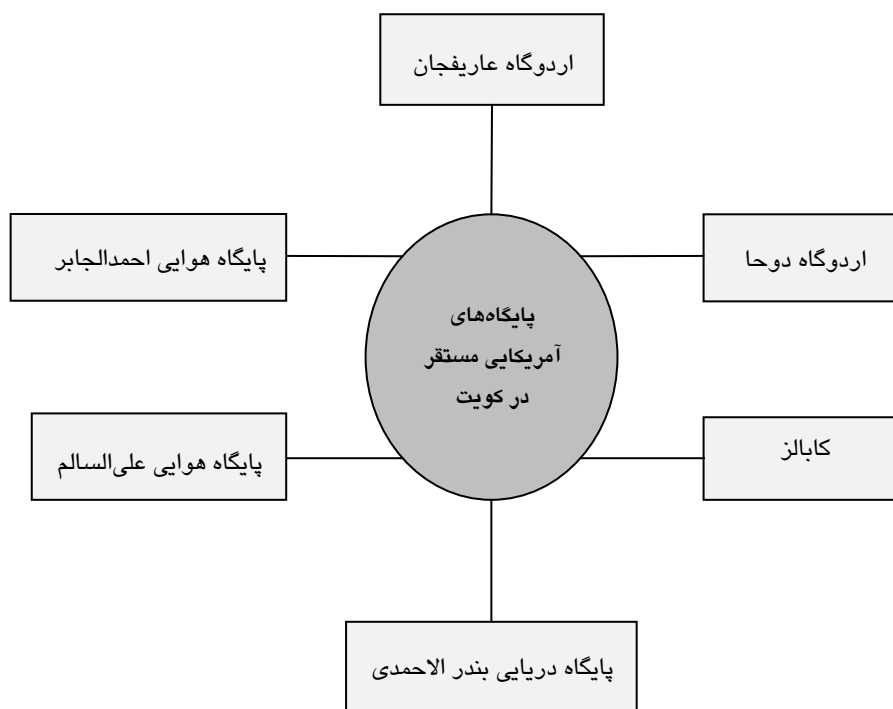
گفتار دوم - جایگاه کویت در سیاست‌های نظامی ایالات متحده آمریکا

آمریکا در ۶ کشور عرب حوزه خلیج فارس، ۲۱ پایگاه نظامی را در اختیار دارد که در این میان ۶ پایگاه در کویت مستقر شده‌اند که علیرغم مساحت پایین خود از امکانات قابل توجهی برخوردارند.

1. Aircraft Carrier Battle Group (CUBG)
2. USS Carl Vinson
3. USS Enterprise
4. Amphibious Ready Group (ARG)
5. Surface Combatants
6. Reconnaissance Aircraft
7. Expeditionary Strike Group

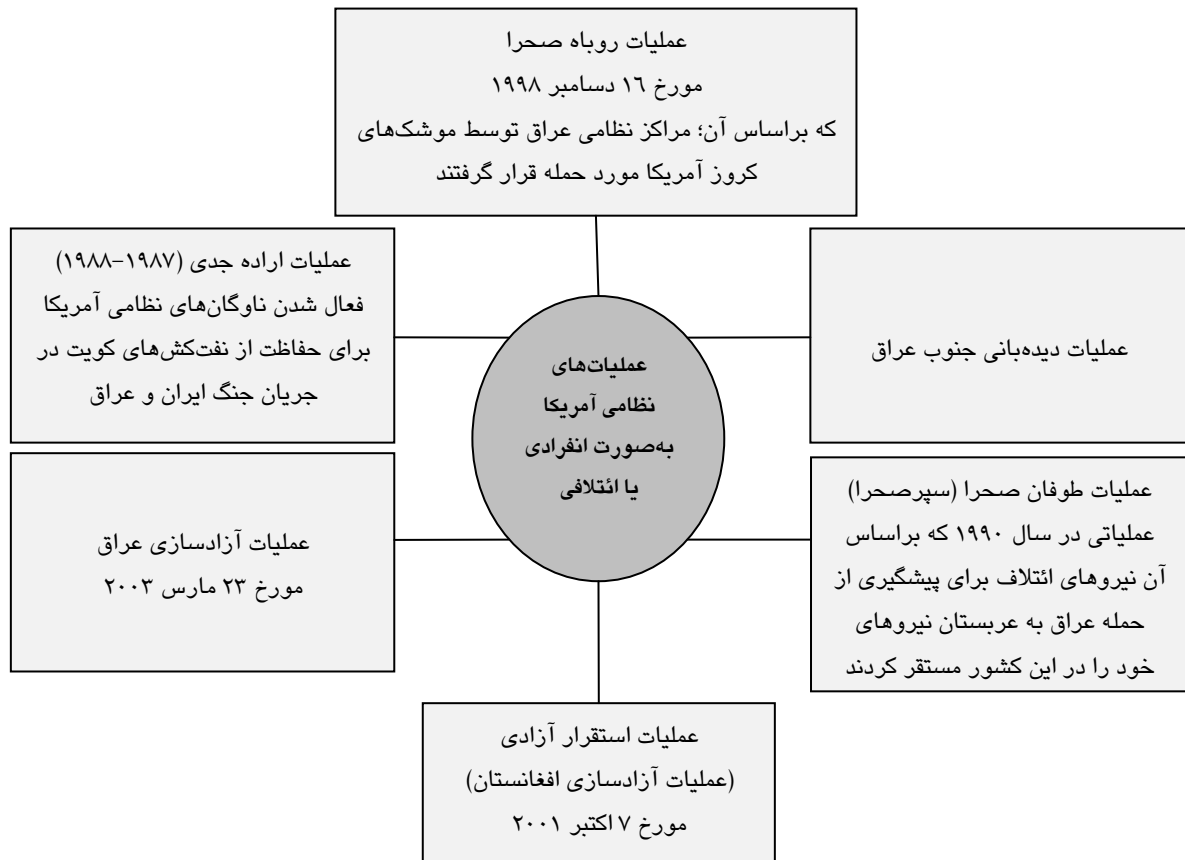
نمودار ۳. پایگاه‌های نظامی ایالات متحده در کویت

رفتار کاوی کویت پس از انقلاب اسلامی ایران بیانگر اتخاذ سه رویکرد «تعارض - قرابت - رقابت» بوده است. به طوری که در هشت سال دفاع مقدس، کویت با حمایت کامل از رژیم بعث صدام حسین رویکرد تعارض و دشمنی را در پیش گرفته بود. بین سال‌های ۱۹۹۱-۲۰۰۳ به دلیل ترس از حمله مجدد عراق و ایجاد توازن در منطقه به سمت رویکرد تعامل و قرابت حرکت کرد. همزمان از لحاظ روانی وابستگی کویت به حمایت قدرت‌های فرامنطقه‌ای افزایش یافت. ولی کویت پس از سقوط دولت صدام حسین در سال ۲۰۰۳ متأثر از جنگ تبلیغاتی شیعه‌هراسی و تأثیرپذیری از حضور نظامی آمریکا؛ به سمت رویکرد رقابت چالشی تغییر مسیر داده است.

بررسی موقعیت پایگاه‌های نظامی، توافقی‌نامه‌های دفاعی و شیب فروش تجهیزات نظامی آمریکا به کویت؛ بیانگر این واقعیت است که بعد از اکثر عملیات‌های نظامی که آمریکا به صورت ائتلافی در خاورمیانه انجام داده، حضور نظامی واشنگتن در این کشور بیشتر شده است که از مصادیق آن می‌توان به عملیات‌های زیر اشاره کرد:

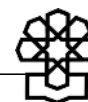
نمودار ۴. عملیات‌های نظامی آمریکا بین سال‌های ۱۹۸۷-۲۰۱۱

روابط نظامی آمریکا با کویت در سه مقطع زیر به صورت جهشی افزایش یافته است:

الف) دوران هشت سال جنگ ایران و عراق: کویت در دوران جنگ ایران و عراق، به بهانه دفاع در برابر خطر حمله موشک‌های سطح به سطح کرم ابریشم ایران به «پایانه نفتی الاحمدی»، خواستار افزایش همکاری دفاعی با ایالات متحده شد. متعاقب آن واشنگتن در سال ۱۹۷۸ یک واحد مراقبت دریایی را با ادعای مراقبت از نفت‌کش‌ها در برابر حملات نیروی دریایی ایران تأسیس کرد و آن را «عملیات اراده جدی»^۱ نامید.

ب) پس از جنگ اول خلیج فارس: ترس کویت از حمله مجدد صدام حسین باعث شد در ۱۹ سپتامبر ۱۹۹۱، توافقنامه نظامی ده سال‌های بین آمریکا و کویت در محورهای ذیل منعقد شود:

جدول ۴. محورهای توافقنامه دفاعی آمریکا و کویت^۱

- مدیریت بحران‌های دفاعی منطقه	- برگزاری رزمایش‌های نظامی مشترک
- آموزش نیروهای مسلح کویت	- فروش تسلیحات نظامی
- ایجاد تسهیلات ویژه برای دسترسی آمریکا به پایگاه‌های هوایی کویت مانند «پایگاه هوایی علی‌السالم» ^۲	- اجاره بخش‌هایی از خاک کویت برای استقرار تجهیزات نظامی آمریکا
- صلاحیت نداشتن دادگاه‌های کویت برای محاکمه سربازان آمریکایی	

براساس یکی از شروط «توافقنامه موقعیت نیروها»^۳؛ نیروهای آمریکایی در صورت بروز جرم مطابق قوانین آمریکا محاکمه می‌شوند.

شیب همکاری‌های نظامی آمریکا با کویت پس از عملیات «طوفان صحرا»^۴ در ۱۶ ژانویه تا ۲۸ فوریه ۱۹۹۲ به‌طور محسوسی افزایش یافت.

براساس گزارش مرکز پژوهش‌های مجلس آمریکا، کویت در مقطع زمانی بین جنگ اول خلیج فارس تا حمله مارس ۲۰۰۳ آمریکا به عراق هزینه‌های زیر را متحمل شد:

- برعهده گرفتن ۱۶/۰۵۹ میلیارد دلار هزینه اجرای عملیات طوفان صحرا،
- پرداخت سالیانه ۲۱۰ میلیون دلار برای حمایت از عملیات‌های مختلف آمریکا در عراق،
- پرداخت دوسوم ۵۱ میلیون دلار بودجه سالیانه «نیروهای ناظر سازمان ملل در مناطق مرزی عراق و کویت»^۵ معروف به یونیکام،

- پرداخت سالیانه ۳۵۰ میلیون دلار برای مخارج اجرای منطقه پرواز ممنوع در جنوب عراق.^۶

ج) پس از عملیات آزادسازی عراق: تا قبل از سقوط حکومت صدام‌حسین، ایالات متحده با تصویرسازی مجازی از آستانه تهدید رژیم بعث عراق، نوعی ترس روانی را برای تداوم همکاری‌های کویت با عراق به‌وجود آورده بود، ولی واشنگتن پس از سقوط حکومت صدام حسین این خلأ را از طریق جایگزینی آن با تصویرسازی مجازی از تهدیدهای ایران در سه قالب سپاه‌هراسی، ایران‌هراسی و شیعه‌هراسی پر کرده است. در این راستا پنتاگون برنامه‌ریزی می‌کند نوک پیکان تولید تهدید جدی علیه کویت را از عراق به ایران تغییر مسیر دهد تا بتواند دستاویزی برای تثبیت استقرار پایگاه‌های نظامی خود در این کشور داشته باشد.

1. Hajjar, Sami, U.S. Military Presence in the Gulf: Challenges and Prospects. U.S. Army War College, Strategic Studies Institute, P. 27.

2. Ali al-Salem Air Base

3. Status of Forces Agreement

4. Desert Storm

5. United Nations Iraq – Kuwait Observer Mission (UNIKOM)

۶. برای مشاهده متن کامل گزارش مرکز پژوهش‌های مجلس آمریکا به نشانی اینترنتی زیر رجوع شود:

Kenneth Katzman, "Kuwait: Security, Reform and U.S. Policy", RS21513, 8 February, 2011, P.9. www.crs.gov

حمایت‌های مالی کویت از عملیات‌های نظامی آمریکا در منطقه به حدی بود که در ۱ آوریل ۲۰۰۴ به‌عنوان «متحد اصلی غیرعضو ناتو»^۱ پذیرفته شد. تا قبل از آن از میان کشورهای عرب حوزه خلیج فارس تنها بحرین در اکتبر ۲۰۰۱ به‌عنوان متحد اصلی غیرعضو ناتو انتخاب شده بود. در همین راستا بخشی از همکاری‌های نظامی آمریکا با کویت در قالب تقویت توافقنامه‌های این کشور با ناتو و براساس ترتیبات امنیتی «ابتکار همکاری استانبول»^۲ انجام می‌شود. لازم به یادآوری است، ناتو با چهار کشور بحرین، قطر، کویت و امارات؛ توافقنامه ابتکار همکاری‌های استانبول را امضا کرده است.

الف) مروری بر تجهیزات نظامی فروخته شده آمریکا به کویت: ایالات متحده در چارچوب طرح «گفتگوی امنیتی خلیج فارس»، قابلیت‌های سپر دفاع موشکی و توان تسلیحاتی کویت را ارتقا می‌دهد. برای مثال پنتاگون در دسامبر ۲۰۰۷ موافقت خود برای فروش ۲۸۸ موشک دفاع هوایی با «قابلیت پیشرفته پاتریوت معروف به پاک - ۳»^۳، ۲۱۶ «موشک هدایت شونده پاک - دو»^۴، ۸۰ موشک پاک - ۳ و ۶۰ موشک نسل جدید پاک دو به کویت را اعلام کرد.

مهمترین تجهیزات نظامی فروخته شده به کویت پس از سال ۱۹۹۱ با استناد به گزارش «سازمان همکاری‌های امنیتی - دفاعی»^۵ آمریکا، عبارتند از:

- پنج سامانه ضد موشک پاتریوت شامل ۲۵ پرتاب‌کننده و ۲۱۰ موشک به ارزش ۸۰۰ میلیون دلار در سال ۱۹۹۲ (برخی از آنها برای رهگیری موشک‌های برد کوتاه عراق در جریان جنگ ۲۰۰۳ به‌کار رفت)،

- ۲۱۸ تانک ام یک به ارزش ۱/۹ میلیارد دلار در سال ۱۹۹۳،

- ۱۶ چرخبال آپاچی AH-64 مجهز به سامانه کنترل آتش به ارزش ۹۴۰ میلیون دلار،

- ۴۳۶ «موشک ضدتانک تاو»^۶ به ارزش ۷۳۰ میلیون دلار،

- ۸۰ موشک پاتریوت ۳ و ۶۰ موشک پاتریوت ۲ به ارزش ۱/۳ میلیارد دلار.

سازمان همکاری‌های امنیتی - دفاعی با ارائه گزارشی به‌کنگره، فروش سامانه‌های دفاع موشکی پاتریوت دو و سه در کویت به ارزش ۱/۳۶۳ میلیارد دلار را در راستای منافع حیاتی آمریکا و کمک به متحدان اصلی غیرعضو ناتو ارزیابی کرد.^۷ این سامانه توسط «شرکت ریتون» به

1. Major Non - NATO Ally (MNNA)
2. Istanbul Cooperation Initiative (ICI)
3. Patriot Advanced Capability -3 (PAC-3)
4. PAC -2 Guidance Enhanced Missiles
5. Defence Security Cooperation Agency (DSCA)
6. TOW Anti - Tank missiles

۷ برای مشاهده سند پیش‌فروش سامانه دفاع موشکی پاتریوت به نشانی اینترنتی سازمان همکاری‌های امنیتی - دفاعی آمریکا رجوع شود:

کویت تحویل داده شده است. از طرفی انعقاد این گونه توافقنامه‌ها به دلیل نیاز به حضور کارشناسان نظامی رده بالا، زمینه پررنگ‌تر شدن حضور پیمانکاران پنتاگون را نیز در کویت فراهم کرده است. این سازمان همچنین در گزارشی به کنگره مورخ ۴ نوامبر ۲۰۱۰ موافقت خود را با فروش «هواپیمای بوئینگ گلوب مستر ۳ و C17»،^۱ موتورهای جت به ارزش ۶۹۳ میلیون دلار و فروش ۳۰ «سامانه موشک‌های تاکتیکی ارتش»^۲ به ارزش ۷۰ میلیون دلار با هدف ارتقای توانمندی رزم هوایی کویت اعلام کرد.

- ۱۲۰ موشک پیشرفته هوا به هوا با برد متوسط معروف به آمارام به ارزش ۱۷۸ میلیون دلار در ۱۱ اوت ۲۰۱۰.

در ۹ سپتامبر ۲۰۰۸، «سازمان همکاری‌های امنیتی - دفاعی آمریکا» فروش «موشک‌های آمارام»^۳ به ارزش ۱۷۸ میلیون دلار به کویت را تأیید کرد. کنگره آمریکا همچنین در ۱۱ اوت ۲۰۱۰ با فروش ۲۰۹ موشک «جی.ای.ام - تی»^۴ به ارزش ۹۰۰ میلیون دلار توسط «شرکت ریتون» به کویت موافقت کرد.

ب) پایگاه‌های نظامی آمریکا در کویت: ریشه اولیه حضور نظامی آمریکا در کویت، وجود ترس امنیتی این کشور براساس ذهنیت‌های شکل گرفته در نزد حاکمان آن است، به طوری که عمق استراتژیک پایین و قرار گرفتن در مجاورت جمهوری اسلامی ایران به عنوان قدرت منطقه‌ای و عراق به عنوان قدرت زیرمنطقه‌ای باعث شده نوعی نیاز روانی را برای حضور نظامی آمریکا در کشور خود احساس کند. اذعان واشنگتن از این نقطه ضعف کویت باعث شده متولیان دیپلماسی عمومی آمریکا بین سال‌های ۱۹۹۱ - ۲۰۰۳ صدام‌هراسی و پس از سقوط رژیم بعث نیز ایران‌هراسی را در سرلوحه جنگ تبلیغاتی خود تعریف کنند.

مهمترین پایگاه‌های نظامی آمریکا در کویت عبارتند از:

- **اردوگاه عاریف جان:** «اردوگاه عاریف جان (افریجان)»^۵ در جنوب شهر کویت و غرب بندر شعبیه واقع شده است. وجود زرادخانه‌های بزرگ تسلیحاتی، این پایگاه را به عنوان یکی از ستادهای پشتیبانی از عملیات‌های ارتش آمریکا در خاورمیانه ارتقا داده است. در این اردوگاه یگان‌هایی از نیروی دریایی، هوایی و تفنگداران ساحلی مستقرند و قرار است تجهیزات مستقر در

Kuwait - PAC-3 Missiles, PAC-2 Missiles to GEM - T and PATRIOT System Upgrade, <http://www.dsc.osd.mil/pressrelease>

1. Boeing C-17 GLOBEMASTER III Aircraft
2. Army Tactical Missile Systems (ATACMS)
3. Advanced Medium Range Air - to - Air Missile (AMARAM)
4. Guidance Enhanced Missile - T (GEM - T)
5. Afrijan Camp

«کمپ دوحه»^۱ نیز به این اردوگاه منتقل شود.^۲

- **اردوگاه ادیری:** «اردوگاه ادیری»^۳ از سال ۲۰۰۳ برای بهره‌برداری در جنگ عراق، در اختیار ارتش آمریکا قرار گرفت و نام آن از سال ۲۰۰۴، به افتخار یکی از فرماندهان آمریکایی کشته شده در جنگ عراق، به «اردوگاه بوهرینگ»^۴ تغییر یافت.

براساس سیاست اجرایی باراک اوباما، تعداد نظامیان آمریکا در عراق از ۱۴۵ هزار نفر به ۵۰ هزار نفر تا ۱ سپتامبر ۲۰۱۰ کاهش یافت و مابقی آنها باید تا پایان دسامبر ۲۰۱۱ عراق را ترک کنند که این امر اهمیت استراتژیک پایگاه‌های نظامی آمریکا در کویت را افزایش داده است. «اردوگاه عاریف جان»^۵ و «اردوگاه بوهرینگ یا العدیری»^۶ دو پایگاه نظامی هستند که اکثر تجهیزات نظامی آمریکا پس از خروج از عراق در آن مستقر می‌شوند. به همین دلیل جمهوری اسلامی ایران باید قابلیت‌ها و توانمندی‌های این دو پایگاه را از منظر امنیت ملی به‌دقت بررسی کند.

- **مرکز مدیریت عملیات‌های منطقه‌ای:** پنتاگون در حال احداث یک مرکز دائمی در کویت به‌منظور «مدیریت طیف کامل عملیات‌ها»^۷ در ۲۷ کشور منطقه است.

- **پایگاه هوایی احمدالجابر:** «پایگاه هوایی احمدالجابر»^۸ از سال ۱۹۹۶ در اختیار آمریکا قرار دارد. این پایگاه در ۷۵ کیلومتری مرزهای جنوبی عراق واقع شده و برای مأموریت در جنوب غرب خلیج فارس موقعیت مناسبی دارد.^۹

- **اردوگاه دوحه:** «کمپ دوحه»^{۱۰} مستقر در شهر کویت یکی از مراکزی است که بیشتر نقش فرماندهی نیروها را برعهده دارد.

1. Camp Doha

2. Katzman, Kenneth, "Kuwait: Security, Reform and U.S. Policy", Congressional Research Service, <http://www.fas.org>, 4 November, 2010

3. Camp Udairi

4. Camp Buehring

5. Camp Arifjan

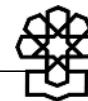
6. Camp Buehring (Udairi Range)

7. Full Specturm Operations Management

8. Ahmed Al Jaber Air Base

۹. عقیقه عابدی، پایگاه‌های نظامی آمریکا در مناطق همجوار ایران، ماهنامه اطلاعات راهبردی، سال هشتم، ش ۸۷، مردادماه ۱۳۸۹، ص ۲۸.

10. Camp Doha

شکل ۳. موقعیت جغرافیایی اردوگاه نظامی دوحه

- پایگاه هوایی علی‌السالم: یکی از مهمترین پایگاه‌های نظامی آمریکا در کویت، «پایگاه علی‌السالم» است که در آن علاوه بر نیروهای آمریکایی، یک اسکادران هواپیمای جنگنده تورنادو انگلیس نیز مستقر است.

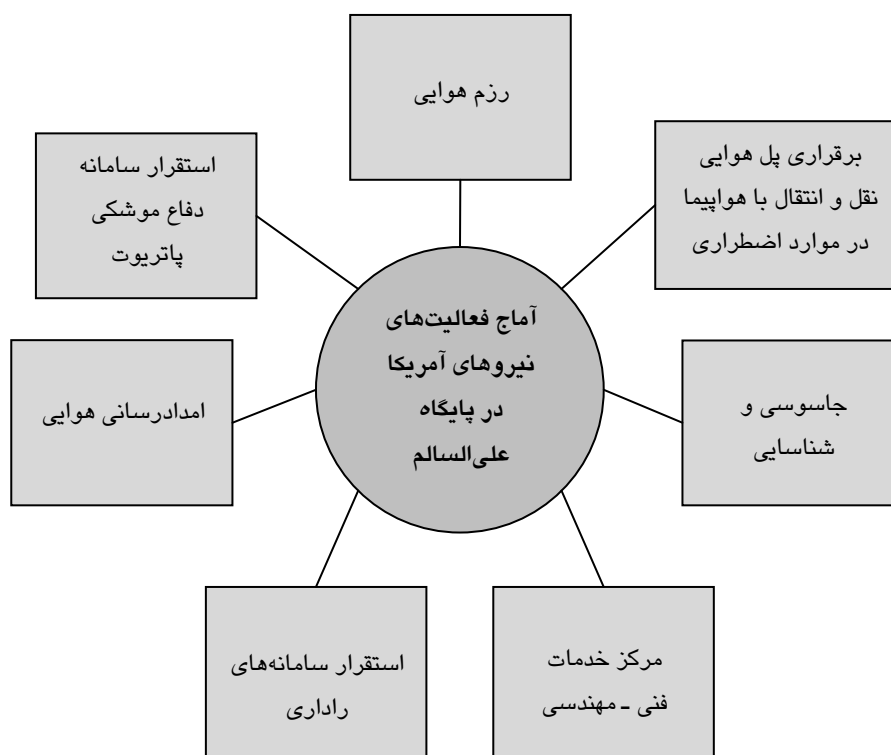
گسترش مساحت پایگاه و افزایش کمی و کیفی نیروهای آمریکایی پس از سال ۲۰۰۳ که تهدید صدام حسین نیز مرتفع شده، یکی از کدهای نظامی است که اهمیت راهبردی این پایگاه برای واشنگتن را منعکس می‌سازد.

پایگاه علی‌السالم در ۲۳ مایلی مرز عراق قرار دارد و بین سال‌های ۱۹۹۱-۲۰۰۳ مرکز فرماندهی اجرای منطقه پرواز ممنوع یا «عملیات نظارت بر جنوب عراق»^۱ بود. بخشی از تقویت

حضور نظامی آمریکا در این پایگاه پس از «عملیات طوفان صحرا»^۱ در سال ۱۹۸۸ انجام شد. در واقع این عملیات، تثبیت حضور نیروی هوایی آمریکا در این پایگاه را به همراه داشت.^۲ هرچند این پایگاه به صورت رسمی در مالکیت کویت است، ولی این حاکمیت بیشتر به صورت دفاکتو است و مدیریت اصلی آن را نیروی هوایی ایالات متحده برعهده دارد. به طوری که در سر در آن پرچم هر دو کشور افراشته شده است.

فعالیت نیروهای آمریکایی در پایگاه هوایی علی السالم به سمت اهداف زیر متمرکز شده است:

نمودار ۵. کارویژه‌های پایگاه هوایی علی السالم

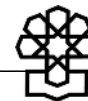

گفتار سوم - جایگاه امارات در سیاست‌های نظامی ایالات متحده آمریکا

جمهوری اسلامی ایران باید چنین مراکز نظامی آمریکا در دریای سرزمینی، جزایر مصنوعی و هفت امیرنشین ابوظبی، دبی، شارجه، عجمان، فجیره، ام‌القویه و رأس‌الخیمه را به دقت از منظر پنج پارامتر تجهیزات، وسعت، آمار نیروها، ترکیب نیروها و میزان نزدیکی به مرزهای جمهوری اسلامی ایران مورد ارزیابی قرار دهد.

1. Operation Desert Thundar

2. Ali Al Salem Air Base, <http://www.globalsecurity.org/military/facility/ali-al-salem.htm>

مهمترین توافقنامه‌های نظامی - امنیتی امارات با آمریکا و ناتو عبارتند از:

(الف) اصول بیانیه ابتکار امنیتی محموله‌های کشتیرانی: آمریکا و امارات در سال ۲۰۰۴ توافقنامه‌ای را با عنوان «اصول بیانیه ابتکار امنیتی محموله‌های کشتیرانی»^۱ به امضا رسانده‌اند که براساس آن بازرسان وزارت امنیت داخلی آمریکا که در امور گمرکی و مرزی تخصص دارند، در بندر رشید دویی مستقر شده‌اند و به‌طور میانگین هفته‌ای ۲۰ کشتی را بازرسی می‌کنند. نهادهای جاسوسی آمریکا مدعی هستند بخشی از فناوری حساس و قطعات دومانظوره با قابلیت کاربری در تأسیسات هسته‌ای و موشکی جمهوری اسلامی ایران به‌صورت مجدد از طریق امارات به ایران صادر می‌شوند.^۲

(ب) انعقاد توافقنامه دفاعی دوجانبه: چارچوب همکاری‌های نظامی آمریکا و امارات در ۲۵ جولای ۱۹۹۴ با انعقاد «توافقنامه موقعیت نیروها»^۳ شکل گرفت. براساس این توافقنامه، ناوگان هوایی نیروی دریایی آمریکا در «بندر جبل علی»^۴ مستقر شد.^۵ «عملیات پایدارسازی آزادی»^۶ در افغانستان و «عملیات آزادی عراق»^۷ از کاتالیزورهایی بودند که به تثبیت بیشتر حضور نظامی آمریکا در امارات منجر شدند، به‌طوری که پس از این دو عملیات، «پایگاه هوایی الضفراء»^۸ به یکی از کانون‌های مهم حضور نیروی هوایی آمریکا در خلیج فارس تبدیل شده است.^۹

(ج) استقرار سامانه موشکی آمریکا: امارات کمترین آمار نیروهای آمریکایی را در خاکش دارد، اما پس از قطر بیشترین آمار هواپیماهای جاسوسی، سامانه‌های راداری و موشکی آمریکا در این کشور قرار دارد.^{۱۰}

ژنرال دیوید پترائوس - فرمانده وقت نیروهای مرکزی آمریکا - در ۱۶ ژوئن ۲۰۱۰ اعلام کرد امارات در سال ۲۰۰۹ حدود ۱۸ میلیارد دلار تجهیزات نظامی از آمریکا خریداری کرد که بیشتر آن سامانه‌های موشکی بوده است.

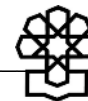
مهمترین سامانه‌های موشکی آمریکا که با توجه مقابله با تهدیدات موشکی جمهوری اسلامی

ایران در امارات مستقر شده‌اند، عبارتند از:

-
1. Container Security Initiative Statement of Principles
 2. The United Arab Emirates (UAE): Issues for U.S. Policy, <http://congressionalresearch.com>
 3. Status of Forces Agreement (SOFA)
 4. Jebel Ali Port
 5. Kenneth Katzman, "The United Arab Emirates (UAE): Issues for U.S. Policy", Congressional Research Service, RS 21852, www.crs.gov, Page 9.
 6. Operation Enduring Freedom
 7. Operation Iraqi Freedom (OIF)
 8. Al - Dhafra Air Base
 9. Jeffe, Greg. "U.S. Rushes to Upgrade Base for Attack Aircraft". Wall street Journal, 14 March, 2003.
 10. Fujairah, www.globalsecurity.org/military/facility

- استقرار سامانه موشکی تاد به ۷ هفت میلیارد دلار،^۱ این سامانه شامل هدایت‌شونده‌های ضد موشک، سیستم پرتاب‌کننده، کنترل آتش، آموزش سیستم‌های مخابراتی و راداری است،
- موشک‌های پیشرفته هوا به هوا و دارای برد متوسط معروف به آمارام،^۲
- موشک‌های مافوق سرعت معروف به هارم،^۳
- سامانه موشک توپخانه با قابلیت تحرک بالا معروف به هیمارس،^۴
- «سامانه موشک‌های تاکتیکی ارتش»^۵ به ارزش ۷۵۰ میلیون دلار،
- «پرتاب‌کننده سطحی آمارام»^۶ در ۹ سپتامبر ۲۰۰۸ به ارزش ۴۴۵ میلیون دلار،
- موشک‌های استیگر و سامانه‌های ضد موشکی به ارزش ۷۳۷ میلیون دلار،
- «سامانه ضد موشکی پاتریوت»^۷ به ارزش ۹ میلیارد دلار.
- «شرکت ریتون»^۸ در ۱۸ دسامبر ۲۰۰۸ (۲۸ آذرماه ۱۳۸۷) با استقرار «سامانه موشکی پاتریوت»^۹ در امارات موافقت کرد و این کشور به یازدهمین دارنده این سامانه موشکی پیوست. پیش‌تر این شرکت در دهه ۱۹۸۰ «سامانه دفاع هوایی میان‌برد هاوک»^{۱۰} را به امارات تحویل داده بود و سیستم پاتریوت قرار است جایگزین این سامانه شود. شرکت لاکهید همچنین قرارداد جداگانه‌ای را برای فروش موشک‌های «پاک ۳»^{۱۱} با امارات منعقد کرده است.^{۱۲}
- این سامانه توسط «شرکت مارتین لاکهید»^{۱۳} ساخته شده و سامانه دفاعی پیشرفته‌ای است که برخلاف «سامانه موشکی پاتریوت»^{۱۴} می‌تواند در خارج از جو نیز موشک‌های بالستیک را منهدم کند.
- استقرار سامانه دفاع موشکی با قابلیت اوج‌گیری بالا معروف به سامانه موشکی تاد:^{۱۵} اولین گام انعقاد توافقنامه استقرار سامانه‌های موشکی تاد در ۹ سپتامبر ۲۰۰۸ به ارزش ۷ میلیارد دلار برداشته شد. سازنده این سپر دفاع موشکی، «لاکهید مارتین»^{۱۶} است.

1. U.S. to sell Missile defence System to UAE, <http://www.arabianbusiness.com>
 2. Advanced Medium Range Air to Air Missile (AMARAM)
 3. High Speed Anti – Radiation Missile (HARM)
 4. High Mobility Artillery Rocket System (HIMARS)
 5. Army Tactical Missile System (ATACMs)
 6. Surface Launched AMARAM
 7. Patriot anti – missile System (PAC-3)
 8. Raytheon Corporation
 9. Patriot Missile System
 10. Medium Range Hawk Air Defence System
 11. PAC-3 Missiles
 12. UAE to Buy Raytheon's Patriot Missiles, <http://www.defensenews.com>, 1 Dec 2008.
 13. The Lockheed Martin Corp
 14. Patriot Missile Defence System
 15. Terminal High Altitude Air Defence System (THAAD)
 16. Lockheed Martin Corporation

- سامانه موشکی تاکتیکی ارتش: سازمان همکاری‌های امنیتی - دفاعی آمریکا با ارائه گزارشی در ۴ نوامبر ۲۰۱۰ اعلام کرد پیش‌نویس توافقنامه نظامی با امارات برای تحویل سامانه موشکی تاکتیکی ارتش به ارزش ۱۴۰ میلیون دلار را برای تصویب به کنگره ارائه کرده است.

د) **گفتگوهای امنیتی خلیج فارس:** بخشی از فروش تجهیزات نظامی آمریکا به امارات در قالب «گفتگوهای امنیتی خلیج فارس»^۱ با محوریت مقابله با جمهوری اسلامی ایران انجام می‌شود که شیب آن بین سال‌های ۲۰۰۸-۲۰۱۱ به‌طور قابل توجهی افزایش یافته است. پنتاگون با صدور اطلاعیه‌ای به صراحت اعلام کرده مهمترین هدف این گفتگوها، ایجاد سپر دفاعی مشترک بین آمریکا و کشورهای عرب حوزه خلیج فارس برای مقابله با ایران است. هر میزان واشنگتن موفق شده به‌صورت توأمان تصاویری مجازی از قدرت و تهدید ایران را منعکس کند، به همان میزان شیب و سرعت فروش تجهیزات نظامی آمریکا به کشورهای عرب منطقه افزایش یافته است.

«آندریو شاپیرو، معاون وزیر امور خارجه آمریکا در امور نظامی - سیاسی»^۲ و «الکساندر ورشباو، معاون وزیر دفاع در امور امنیت بین‌الملل»^۳ از طراحان اصلی گسترش فروش تسلیحات نظامی آمریکا به سه کشور عمان، بحرین و امارات در قالب «گفتگوهای امنیتی خلیج فارس»^۴ هستند. بنابر اطلاعیه وزارت امور خارجه آمریکا مهمترین محورهای همکاری گفتگوهای امنیتی خلیج فارس عبارتند از:

جدول ۵. حوزه‌های همکاری گفتگوهای امنیتی خلیج فارس^۵

- تقویت قابلیت‌های دفاعی ۶ کشور عرب حوزه خلیج فارس	- حفاظت از زیرساخت‌های حیاتی
- اتخاذ سیاست مشترک در عراق	- مقابله با تروریسم و امنیت داخلی
- مقابله با قاچاق دریایی یا تجارت قطعات و مواد دارای قابلیت کاربری در تسلیحات کشتارجمعی	- دستیابی به موضع‌گیری مشترک در قبال صلح اعراب و اسرائیل و تحولات لبنان

«مهمات نظامی حمله مستقیم مشترک»^۶ به ارزش ۳۲۶ میلیون دلار و انواع چرخ‌بال‌های جنگی به‌ویژه «آپاچی AH-64»^۷ به ارزش پنج میلیارد دلار در راستای گفتگوهای امنیتی خلیج فارس انجام شده است. بخشی از توافقنامه‌های نظامی آمریکا نیز از طریق حضور فعال در نمایشگاه دفاعی ابوظبی در مارس ۲۰۰۹ برداشته شد که در آن قراردادی بین امارات و شرکت مارتین لاکهید به

1. (Persian) Gulf Security Dialogue

2. Andrew J. Shapiro, Assistant Secretary of State for Political – Military Affairs

3. Alexander Vershbow, Assistant Secretary of Defence for International Security Affairs

4. Gulg Security Dialogue, <http://www.state.gov/> 22 March, 2010.

5. Christopher M. Blanchard, The Gulf Security Dialogue and Related Arms Sale Proposals, 8 October, 2008, <http://assets.opencrs.com>

6. Joint Direct Attack Munition (JDAM)

7. AH-64 Apache Helicopters

ارزش سه میلیارد دلار برای خرید سامانه‌های ترابری نظامی مانند C-17 و C-130 برداشته شد.

ه) استقرار پایگاه نظامی فرانسه: امارات در ژانویه ۲۰۰۸ با ادعای برقراری موازنه قوا با جمهوری اسلامی ایران، موافقت خود را با احداث پایگاه نظامی فرانسه در ابوظبی اعلام کرد. این پایگاه در سفر نیکلا سارکوزی به امارات در ۲۷ مه ۲۰۰۹ افتتاح شد.

بخشی از مفاد توافقنامه نظامی امارات و فرانسه عبارتند از:

- در اختیار گذاشتن بخش‌هایی از «بندر زاید» به نیروی دریایی فرانسه،
- استقرار یگان هوایی در پایگاه هوایی الخضراء،
- احداث پایگاه در اردوگاه نظامی ابوظبی با ظرفیت ۴۰۰ سرباز از نیروی دریایی ارتش و نیروی هوایی.

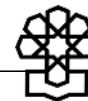
امارات همچنین توافقنامه دفاعی ۱۹۹۵ با فرانسه را مجدداً تمدید کرده است. فروش ۶۰ جنگنده رافائل به ارزش هشت میلیارد دلار، ۳۸۰ «تانک لک لک»^۱ و ۶۰ هواپیمای جنگنده میراژ در قالب این توافقنامه صورت گرفته است.

جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

مهمترین ملاحظات امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران در قبال افق آمایش پایگاه‌های نظامی آمریکا در منظومه محیط امنیتی کشور عبارتند از:

- بررسی بازخورد خیزش‌های مردمی منطقه در آرایش پایگاه‌های نظامی: ایالات متحده نوعی ارتباط شبکه‌ای را در خلیج فارس بین پایگاه‌های خود ایجاد کرده است. در صورتی که خیزش‌های مردمی در یک کشور به‌وقوع می‌پیوست، اخلاص چندانی در شبکه پایگاه‌های نظامی آمریکا ایجاد نمی‌کرد، ولی گسترش عرصه خیزش‌ها باعث تولید تهدید راهبردی برای بقای پایگاه‌ها شده است که جمهوری اسلامی ایران باید ارزیابی دقیقی از بازخورد تداوم خیزش‌ها و تأثیر آن بر آرایش نظامی آمریکا در منطقه به‌دست آورد.

- آسیب‌شناسی مؤلفه‌های یازده‌گانه آرایش پایگاه‌های نظامی آمریکا: در مدیریت راهبردی دفاع ملی، جمهوری اسلامی ایران به‌منظور ترسیم نقشه ریسک آمایش پایگاه‌های نظامی آمریکا بایسته است مؤلفه‌ها و پارامترهای یازده‌گانه زیر و بازخورد آن بر تمامیت ارضی جمهوری اسلامی ایران را به‌دقت مورد ارزیابی استراتژیک قرار دهد:

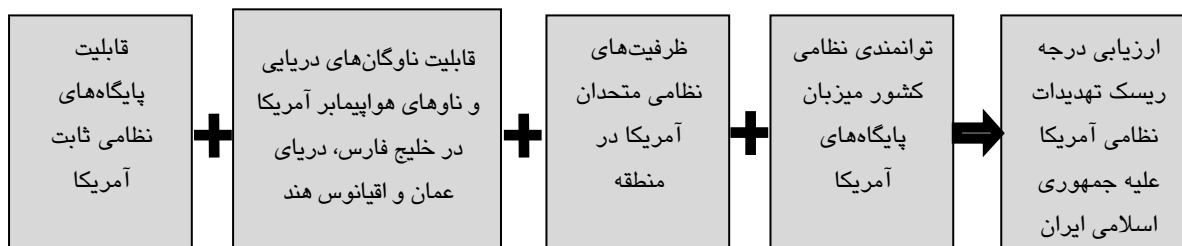
نمودار ۶. مؤلفه‌های یازده‌گانه تأثیرپذیر از آرایش پایگاه‌های نظامی آمریکا

- ارزیابی تهدید مرکب پایگاه‌های نظامی آمریکا: پایگاه‌های نظامی آمریکا در خاورمیانه از طریق هم‌افزایی قابلیت‌ها و نقاط قوت، می‌توانند بخشی از ضعف خود را پوشش داده و پتانسیل تولید تهدید مرکب را افزایش دهند. به همین منظور نهادهای ذیربط باید در بررسی افق تهدیدات نظامی، علاوه بر ظرفیت‌شناسی موردی پایگاه‌ها، ارزیابی دقیقی نیز از نقشه ریسک تمام مراکز نظامی آمریکا در منطقه به دست آورند.

مهمترین مؤلفه‌های تهدید نظامی مرکب آمریکا بر محورهای زیر مبتنی است:

نمودار ۷. مؤلفه‌های تهدید مرکب پایگاه‌های نظامی آمریکا

مهمترین نکاتی که در ارزیابی تهدید نظامی مرکب آمریکا باید مورد توجه قرار گیرند، عبارتند از:

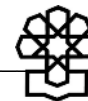
- ارزیابی قابلیت‌های ستادی پایگاه‌های نظامی آمریکا در اقیانوس هند: جمهوری اسلامی

ایران در روند امنیت‌پژوهی تهدید مرکب آمریکا؛ بایسته است قابلیت‌های آفندی پایگاه‌های نظامی ایالات متحده در اقیانوس آرام و هند را نیز در ارزیابی‌های خود لحاظ کند. در این راستا می‌توان به «پایگاه هوایی دیگو گارسیا»^۱ «پایگاه هوایی آندرسون»^۲ و «پایگاه دریایی آگنا»^۳ در جزایر گوآم اقیانوس آرام اشاره کرد.^۴ پایگاه‌های هوایی آمریکا در قبرس نیز می‌تواند در صورت سناریوی حمله نظامی به جمهوری اسلامی ایران همسو با پایگاه‌های نیروی دریایی آمریکا در جزیره دیه‌گو گارسیا نقش ستادی را ایفا کند که از مصداق‌های بارز آن می‌توان به «پایگاه سلطنتی نیروی هوایی اکروتیری»^۵ اشاره کرد. از طرفی جیبوتی و سودان جنوبی نیز از کشورهایی هستند که موافقت خود را برای استقرار پایگاه‌های نظامی آمریکا اعلام کرده‌اند که در صورت تحقق می‌تواند قدرت مانور نظامی آمریکا در شاخ آفریقا را افزایش دهد.

- توانمندی‌های نظامی کشور میزبان: جمهوری اسلامی ایران همسو با بررسی جداگانه

ظرفیت پایگاه‌های نظامی آمریکا، انگلیس و ناتو، بایسته است قابلیت‌های نظامی کشور میزبان را نیز بررسی کند. برای مثال برای پیشگیری از خطای استراتژیک پیرامون سطح تهدید پایگاه‌های نظامی آمریکا در عربستان، باید ظرفیت آمریکا و عربستان به صورت توأمان لحاظ شود. به دلیل جغرافیای منطقه، حضور نیروی هوایی و دریایی آمریکا بسیار پررنگ‌تر از حضور نیروهای زمینی است. در بررسی توانمندی نظامی آمریکا در منطقه، قابلیت‌های نظامی متحرک آمریکا نیز باید مورد لحاظ قرار گیرد. برای مثال ناوهای هواپیمابر آمریکا در اقیانوس آرام

1. Diego Garcia Air Base
 2. Anderson Air Force Base
 3. Agana Naval Air Station
 4. Military Bases Directory, <http://www.globemaster.de>
 5. Akrotiri Royal Air Force Base

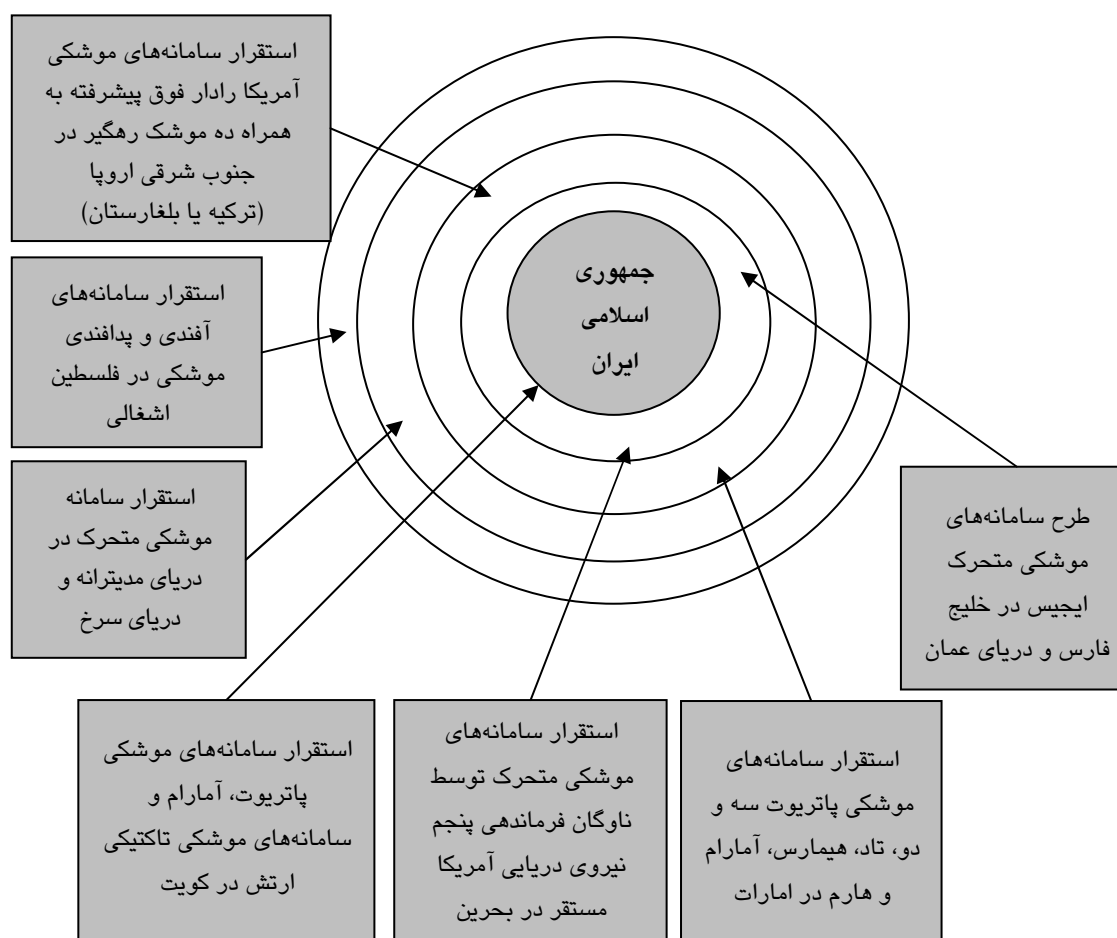

می‌توانند در صورت بروز جنگ در منطقه از حالت ستادی به عملیاتی تغییر مأموریت دهند.

- بررسی پایگاه‌های نظامی متحرک آمریکا: جمهوری اسلامی ایران علاوه بر رصد و آسیب‌شناسی دفاعی پایگاه‌های نظامی آمریکا در کشورهای عرب حوزة خلیج فارس؛ باید نگاه راهبردی نیز به تهدیدات احتمالی ناشی از استقرار سامانه دفاع موشکی متحرک ایجیس در خلیج فارس و دریای عمان داشته باشد. بنابر ادعای پنتاگون؛ این طرح با هدف جلوگیری از هرگونه خطر احتمالی موشک‌های کوتاه‌برد و میان‌برد جمهوری اسلامی ایران اجرا شده و بر اصول دفاع موشکی نامتقارن و متحرک بنا شده است. براساس این طرح بر روی ناوهای ایجیس رادارهای پیشرفته نصب می‌شوند که قادر به انهدام و رهگیری موشک‌هایی تا برد ۲۰۰۰ کیلومتر خواهد بود.

- آسیب‌شناسی دفاعی منظومه سامانه‌های موشکی آمریکا در پیرامون جمهوری اسلامی ایران: منظومه امنیتی استقرار یگان‌ها و سامانه‌های موشکی ثابت و متحرک آمریکا در پیرامون جمهوری اسلامی ایران را می‌توان به صورت نمودار زیر نشان داد:

نمودار ۸. آرایش سامانه‌های موشکی آمریکا در پیرامون جمهوری اسلامی ایران

همان‌طور که ملاحظه می‌شود، سامانه‌های موشکی آمریکا پیرامون فضای جغرافیایی ایران، از مناطق شمال غربی تا منتهی‌الیه جنوب شرقی کشور امتداد یافته است. به همین منظور یکی از اهداف راهبردی آمریکا، ریزنی برای استقرار سامانه موشکی در قفقاز جنوبی یعنی نزدیک‌ترین نقطه مجاور مرزهای سرزمینی ایران است. اگرچه توافقات پنهانی میان آمریکا و دولت آذربایجان برای استقرار سامانه موشکی به انجام رسیده اما واکنش روسیه و هزینه سنگین و ریسک بالای انجام چنین توافقی برای جمهوری آذربایجان، دستیابی به توافق عملی را با تأخیر مواجه ساخته است. با وجود این در کوتاه‌مدت یکی از اهداف مهم آمریکا در شمال ایران منطقه استراتژیک قفقاز جنوبی و خاک آذربایجان است. از طرفی بررسی گزارش‌های سازمان همکاری‌های امنیتی - دفاعی به کنگره بیانگر این واقعیت است که یکی از اولویت‌های پنتاگون، گسترش سامانه‌های موشکی در کشورهای عرب حوزه خلیج فارس است که این امر ضرورت توجه نهادهای ذیربط به‌ویژه قرارگاه پدافند هوایی حضرت خاتم‌الانبیاء (ص) و توجه ویژه مجلس شورای اسلامی برای حمایت‌های لازم از توسعه سامانه‌های پدافند دفاع هوایی را بیشتر می‌کند. در این راستا موشک‌های شهاب ۳ با برد ۱۵۰۰ کیلومتر و موشک‌های قدر و سجیل با برد ۲۰۰۰ کیلومتر مجهز به کلاهک‌های چندگانه و توانمندی هدفگیری مستقل می‌تواند شعاع جغرافیای عملیاتی زیر را پوشش دهد.

شکل ۴. شعاع عملیاتی موشک‌های ارتقا یافته شهاب ۳

- رصد تحرکات جاسوسی در پایگاه‌های نظامی آمریکا: بخشی از پایگاه‌های نظامی آمریکا به‌ویژه در افغانستان، در اختیار سازمان جاسوسی مرکزی آمریکا است که در آن هواپیماهای بدون سرنشین جاسوسی و عملیاتی را مستقر کرده است. برای مثال این سازمان در سال‌های ۲۰۰۸ و ۲۰۰۹ به ترتیب ۳۵ و ۷ عملیات هوایی علیه مناطق قبیله‌ای و زیرستان جنوبی در پاکستان انجام داد.^۱

- رصد تحرکات شرکت‌های امنیتی خصوصی آمریکا در مجاورت سرزمینی جمهوری اسلامی ایران: ارتش آمریکا در ساختار درونی خود دارای پنج رکن نیروهای زمینی، هوایی، دریایی، تفنگداران دریایی و گارد ساحلی است، اما تجربه اشغال افغانستان و عراق، رکن نوینی را وارد سازمان رزم ارتش آمریکا کرده است. اگرچه به‌طور رسمی و ساختاری نامی از رکن ششم ارتش آمریکا برده نمی‌شود، اما فرماندهان آمریکایی از آن به‌عنوان ارتش سری نام می‌برند که بیرون از آرایش و ساختار منظم ارتش آمریکا ایفای نقش می‌کند. براساس این رکن ششم ارتش آمریکا را باید شرکت‌های خصوصی امنیتی که زاده تحولات خاورمیانه و ضرورت نامتقارن‌سازی ظرفیت نیروهای کلاسیک ارتش آمریکا است، به‌شمار آورد. به همین منظور یکی از الزامات مدیریت استراتژیک دفاع ملی؛ ماهیت‌یابی وظایف و رسالت شرکت‌های امنیتی خصوصی ایالات متحده، انگلیس و رژیم صهیونیستی در پیرامون جمهوری اسلامی ایران است، زیرا در بررسی افق ساختار امنیتی منطقه؛ بخشی از فعالیت نظامی، امنیتی و اطلاعاتی آمریکا و متحدانش در پوشش «شرکت‌های امنیتی - نظامی خصوصی»^۲ سازماندهی می‌شود که به‌صورت غیررسمی رکن پنجم ارتش آمریکا محسوب می‌شود. از طرفی واشنگتن به‌منظور اینکه متهم به مداخله نظامی در امور داخلی کشورهای منطقه نشود، از طریق گسترش شعاع عملیاتی این شرکت‌ها که همانند یک سازمان غیردولتی نظامی حرکت می‌کنند، نه تنها از هجوم افکار عمومی جلوگیری می‌کند، بلکه هزینه‌های بخش دفاعی خود را نیز کاهش می‌دهد.

لازم به یادآوری است، شرکت‌های امنیتی خصوصی آمریکا، عضو «مجمع ملی شرکت‌های امنیتی»^۳ بوده و نزدیک به ۲۵۰ هزار نفر در این شرکت‌ها مشغول فعالیت هستند. آموزش معیارها، مقررات و قوانین ایالتی و فدرال به کارمندان از وظایف این مجمع هستند.^۴

انواع شرکت‌های امنیتی خصوصی آمریکا براساس اهداف و رسالتی که برعهده دارند، عبارتند

از:

1. Foundation for Defense of Democracies hosts Panel on U.S. Strategy in Afghanistan and Pakistan, <http://www.defenddemocracy.org>, 9 March, 2011.

2. Private Military – Security Companies (PMCs and PSCs)

3. National Association of Security Companies (NASCO)

4. About NASCO, <http://www.nasco.org>

- «شرکت‌های حمایت نظامی»^۱ در حوزه‌های پشتیبانی مانند حمل و نقل، بهداشت، تغذیه و سایر خدمات جانبی،

- «شرکت‌های مشاوره نظامی»^۲ در امور تحقیقات و آموزش نیروهای انتظامی، نظامی و شبه‌نظامی،

- «مؤسسه‌های تدارک امور نظامی»^۳ با مأموریت فراهم‌سازی خدمات نظامی مستقیم شامل فعالیت‌های آموزشی و استخدامی تا تأمین محافظ برای نیروهای رسمی.
مهمترین شرکت‌های امنیتی خصوصی آمریکا عبارتند از:

جدول ۶. شرکت‌های امنیتی - نظامی خصوصی ایالات متحده آمریکا

نام شرکت امنیتی	برگردان لاتین	مقر	توضیحات
شرکت جستجوی هوایی	Air Scan	تینوس ویل ایالت فلوریدا	کارویژه‌های امنیتی و جاسوسی هوانوردی
ای.تی.اس	ATS Security Corp.	لس آنجلس کالیفرنیا	مأموریت در عراق و افغانستان
شرکت ادیون	Aedion Corporation	ایالت دلاور	خدمات جاسوسی و تجسس هوایی
نبرد کاستر	Custer Battle	مک لین، ایالت ویرجینیا	تأمین امنیت مراکز انرژی عراق
دین کورپ	Dyn Corp	ایالت کالیفرنیا	بیشتر در حوزه خدمات هوانوردی و پشتیبانی متمرکز است، دارای شبکه جهانی با بیش از ۲۳۰۰۰ کارمند، خدماتی را شامل ساختن اردوگاه، محافظت از مرزها، عملیات هوایی و آموزش نیروهای حفاظتی انجام می‌دهد. این شرکت در بالکان و کوزوو نقش فعالی را ایفا کرد و هم‌اکنون وظیفه حفاظت از جان رئیس‌جمهور افغانستان و نیروی هوایی کویت را برعهده دارد
شرکت آی.تی.تی	ITT Corporation	نیویورک	
ک.بی.آر	KBR	هولستون	پیش‌تر بخشی از شرکت نفتی «هالیبرتون» ^(۱) بود

1. Military Support Companies
2. Military Consulting Companies
3. Military Provider Firms

نام شرکت امنیتی	برگردان لاتین	مقر	توضیحات
شرکت منابع نظامی حرفه‌ای	Military Professional Resources Inc. (M.P.R.I)	الکساندریا، ویرجینیا	در سال ۱۹۸۷ توسط فرماندهان بازنشسته ارتش تشکیل شد و ارتباط نزدیکی با نظام اداری دولت آمریکا دارد
شرکت ام.وی.ام	MVM Inc	وین در ایالت ویرجینیا	بخشی از فعالیت‌های پیمانکاری سازمان اطلاعات مرکزی آمریکا و سازمان امنیت ملی توسط این شرکت انجام می‌شود
گروه خدمات نورت بریج	Northbridge Service Group		حضور فعال در ترکمنستان، سومالی و نیجریه
شرکت سه‌گانه کانوپی	Triple Canopy Inc.	ویرجینیا	به‌کارگیری مزدوران امنیتی - نظامی در آمریکای جنوبی و عراق
عملیات‌های اجرایی یورک	York Executive Operations	ایالت ویرجینیا	در حوزه مقابله با ناآرامی‌های داخلی و خلیج عدن متمرکز است
شرکت وینل	Vinnell Corporation	ایالت ویرجینیا	در ترکیه و عربستان سعودی متمرکز است. در حوزه خدمات مشاوره‌ای، آموزشی و پشتیبانی فعال است. برای مثال این شرکت آموزش بخشی از نیروهای نظامی - امنیتی عربستان حفاظت از نیروی هوایی، دریایی و خانواده سلطنتی این کشور را برعهده دارد
خدمات ال.ال.سی	Xe Services LLC	شمال کارولینا	در عراق و افغانستان متمرکز است
مرکز امنیتی یابنده مسیر	Pathfinder Security Services	کاسپر ایالت وایومینگ	حفاظت از تأسیسات نفت، گاز و بخش معدن ایالات متحده آمریکا
جی ۴ اس (گروه وکن‌هات)	G4S Waken hut Group	فلوریدا	حفاظت از پنتاگون، وزارت انرژی و مرکز هسته‌ای رودخانه ساوانا
شرکت فونیکس سی‌پی	Phoenix CP		شرکت مشاوره‌ای و عملیاتی که توسط افسران بازنشسته «هنگ ویژه هوایی» ^(۳) ایجاد شد
شرکت جهان گستر آب سیاه	Balckwater World wide	کارولینای شمالی	این شرکت در سال ۱۹۹۷ توسط «اریک پرینس» ^(۳) و «ال کلارک» ^(۴) تأسیس شد. به‌طور میانگین سالانه نزدیک به ۴۰ هزار نیروی نظامی و پلیس را آموزش می‌دهد و سومین پیمانکار امنیتی وزارت خارجه آمریکا محسوب می‌شود. پس از جنگ عراق؛ تعداد قابل توجهی از مزدوران این شرکت وارد عراق شدند ولی

نام شرکت امنیتی	برگردان لاتین	مقر	توضیحات
			پس از رسوایی بلاک واتر علاوه بر لغو مصونیت‌های امنیتی، بغداد خواهان خروج مزدوران این شرکت از عراق شده است. به دلیل خشونت بالای مزدوران این شرکت، آمریکاییان و مردم عراق به آنان لقب «کابوهای آمریکایی» را داده‌اند. در فوریه ۲۰۰۱ نام این شرکت به «اکس ای» ^(۵) تغییر نام داد
شرکت مشاوره امنیتی بلاک واتر	Blackwater Security Consulting (BSC)	مویوک، کارولینای شمالی	در سال ۲۰۰۱ تأسیس شد و پس از تهاجم آمریکا به عراق در مارس ۲۰۰۳، حفاظت از تأسیسات؛ مسئولان و آموزش نیروهای نظامی و پلیس جدید عراق را برعهده دارد
کلوگ براون اند روت	Kellogg Brown and Root	هوستون	به‌عنوان شاخه‌ای فرعی از شرکت نفتی هالیبرتون، در زمینه فراهم‌سازی تدارکات پشتیبانی و ارائه خدمات حمایتی برای نیروهای نظامی مانند تهیه مواد غذایی، سوخت و امکانات بهداشتی فعالیت می‌کند
ارنیس بین‌الملل	Ernis International		یک قرارداد ۴۰ میلیون دلاری برای حفاظت از خطوط لوله نفت عراق منعقد نموده و ۶۵۰۰ نیروی این کشور را برای حفاظت از زیربنای نفتی آموزش می‌دهد

Source: <http://www.privatemilitary.org>

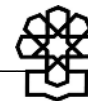
Explanation:

- Halliburton
- Special Air Service Regiment
- Erik Prince
- Al Clark
- Xe Company

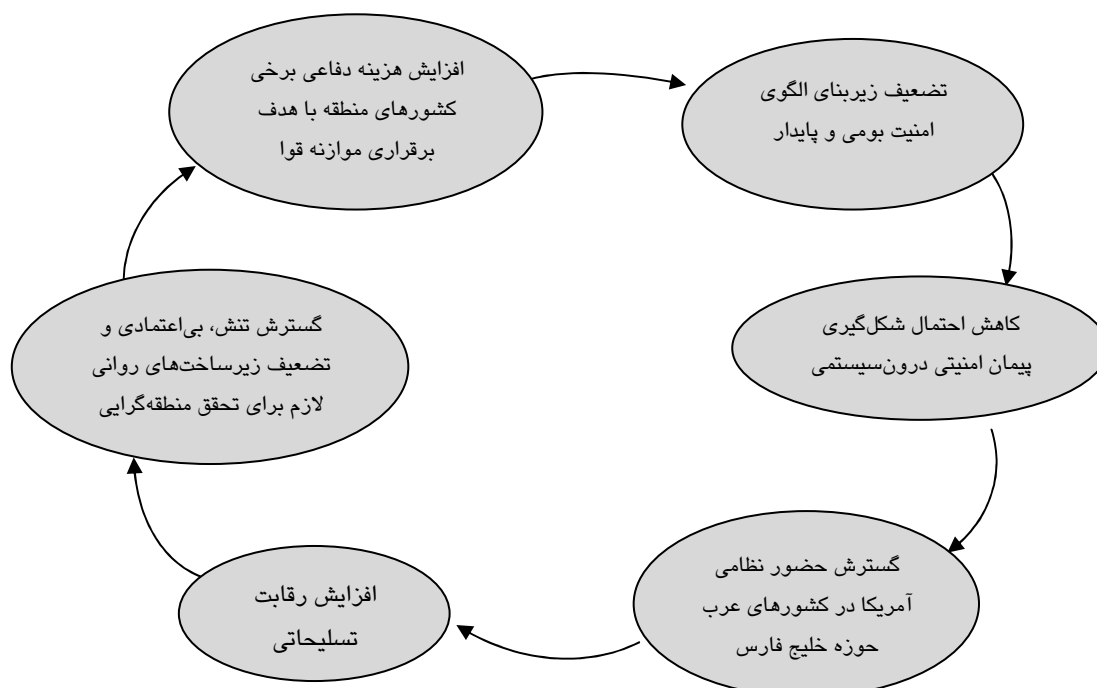
- آسیب‌شناسی گسترش پایگاه‌های نظامی آمریکا بر تحقق منطقه‌گرایی در سند

چشم‌انداز: روند گسترش پایگاه‌های آمریکا و بازخورد آن بر تحقق همگرایی منطقه‌ای را می‌توان

به‌صورت نمودار زیر نشان داد:

نمودار ۹. تأثیر کاوی گسترش پایگاه‌های نظامی آمریکا بر توسعه منطقه‌گرایی

مهمترین تهدیدها و چالش‌های حضور نظامی آمریکا در منطقه و راهکارهای فرا روی آن را می‌توان به صورت جدول زیر نشان داد:

جدول ۷. مبانی مدیریت استراتژیک تهدیدات ناشی از حضور نظامی آمریکا در بحرین، کویت و امارات

راهکارها	تهدیدها و چالش‌ها
<p>- توجه به افق تهدیدهای احتمالی پایگاه‌های نظامی آمریکا و ناتو در روند تدوین سند جامع پدافند غیرعامل در بخش نظامی</p> <p>- ترسیم نقشه ریسک پایگاه‌های نظامی آمریکا در لایه‌های منظومه امنیتی جمهوری اسلامی ایران</p> <p>- بررسی ابعاد مختلف سناریوی تهاجم نظامی به جمهوری اسلامی ایران و اتخاذ راهکارهای عملیاتی برای برون‌رفت از بحران‌های احتمالی</p> <p>- حمایت‌های سیاسی لازم از عضویت دولت عراق در شورای همکاری خلیج فارس</p> <p>- پیامدکاوی افق خیزش‌های مردمی منطقه و تأثیر آن بر موقعیت و تراکم پایگاه‌های نظامی آمریکا</p>	<p>- تضعیف نظام امنیت بومی و شکل‌گیری ترتیبات نظامی برون‌سیستمی در ساختار دفاعی خلیج فارس</p> <p>- مانع‌سازی در روند توسعه منطقه‌گرایی و سیاست‌های همگرایی جمهوری اسلامی ایران با کشورهای عرب حوزه خلیج فارس</p> <p>- عضویت غیررسمی بحرین و کویت در ناتو و بالطبع احتمال پررنگ شدن نقش این سازمان در افق ترتیبات امنیتی - دفاعی خلیج فارس</p> <p>- افزایش احتمال حضور عوامل نظامی - اطلاعاتی اسرائیل در پوشش نیروهای آمریکایی</p> <p>- تضعیف منطقه‌گرایی با کشورهای عرب حوزه خلیج فارس در افق برنامه پنجم توسعه</p> <p>- احتمال ملغی شدن توافقنامه‌های امنیتی دوجانبه</p>

راهکارها	تهدیدها و چالش‌ها
<p>- طراحی الگوی امنیتی منسجم در قبال گسترش حضور ناتو در منطقه</p> <p>- تبیین استراتژی خروج از بحران در قبال سناریوهای تهدیدزا به دلیل وجود ابهام استراتژیک پیرامون نوع، کارویژه و مدت زمان حضور نیروهای آمریکایی در کشورهای عرب حوزه خلیج فارس</p> <p>- شناسایی و طبقه‌بندی کانون‌های تنش‌زا بین جمهوری اسلامی ایران با آمریکا و ناتو</p> <p>- بررسی آرایش پایگاه‌های نظامی آمریکا در غرب کشور پس از خروج نیروهای آمریکایی از عراق</p>	<p>جمهوری اسلامی ایران با دو کشور بحرین و کویت</p> <p>- افزایش فعالیت‌های نظامی ناتو در ترتیبات دفاعی خلیج فارس</p> <p>- احتمال مشارکت پایگاه‌های نظامی آمریکا در روند اجرایی و نظارتی قطعنامه‌های شورای امنیت سازمان ملل</p>
<p>- اتخاذ تدابیر لازم برای پیشگیری از خروج اطلاعات طبقه‌بندی شده به علت شنود علائم مخابراتی و رادیویی</p>	<p>- ایجاد و گسترش مراکز اطلاعاتی و نصب گیرنده‌های جاسوسی در جزایر مصنوعی امارات</p> <p>- افزایش احتمال فعالیت‌های جاسوسی در نوار مرزی جنوب و جنوب غرب کشور</p>
<p>- آسیب‌شناسی ابعاد تهاجم تبلیغاتی آمریکا و ناتو علیه سپاه قدس و بازخورد آن بر افق روابط جمهوری اسلامی ایران با کشورهای عرب حوزه خلیج فارس</p> <p>- بهره‌گیری بهینه از ظرفیت دیپلماسی عمومی مانند به چالش کشاندن ضرورت حضور نظامی آمریکا پس از مرگ بن لادن</p>	<p>افزایش تأثیرپذیری کشورهای عرب حوزه خلیج فارس از مثلث تهاجم تبلیغاتی سپاه‌هراسی، ایران‌هراسی و شیعه‌هراسی</p>
<p>- بررسی گزینه‌های جایگزین آمریکا برای مستقر کردن منافقین در مجاورت سرزمینی جمهوری اسلامی ایران با توجه به افزایش فشارهای دولت نوری المالکی برای تعطیل کردن اردوگاه اشرف</p>	<p>- احتمال استقرار گروهک منافقین در یکی از سه کشور امارات، کویت و بحرین</p>

منابع و مآخذ

۱. بشری، اسماعیل. فروش‌های تسلیحاتی آمریکا بعد از ۱۱ سپتامبر ۲۰۰۱، پژوهشنامه خلع سلاح، معاونت پژوهش‌های روابط بین‌الملل مرکز تحقیقات استراتژیک، ش سوم، مردادماه ۱۳۸۵.
۲. عابدی، عقیقه. پایگاه‌های نظامی آمریکا در مناطق همجوار ایران، ماهنامه اطلاعات راهبردی، سال هشتم، ش ۸۷، مردادماه ۱۳۸۹.
3. Ali Al Salem Air Base, <http://www.globalsecurity.org/military/facility/ali-al-salem.htm>
4. Anthony H. Cordesman, The Iranian Nuclear Challenge: GCC Security, Risk Assessment, and U.S. Extended Deterrence, 1 February, 2011, <http://csis.org>
5. Army/Navy Foreign Military Sales, Defense Logistics Agency, <http://www.dscc.dla.mil/Programs/FMS/>
6. Background Note: Bahrain, <http://www.state.gov>, 20 January, 2011.
7. "Bahrain", Website of U.S. Department of State, available online at 2010-06-03 Flowed By: <http://www.state.gov/r/pa/ei/bgn/26414.htm>
8. Bahrain – AIM – 120 C – 7 AMARAM Missiles, Defence Security Cooperation Agency, <http://www.dsca.mil>
9. Bahrain Facilities, <http://www.globalsecurity.org/military/facility/manama.htm>
10. Christopher M. Blanchard, The Gulf Security Dialogue and Related Arms Sale Proposals, October 8, 2008, <http://assets.opencrs.com>
11. CRS Report for Congress, Bahrain: Reform, Security, and U.S. Policy, 17 October, 2008.
12. Fifth Fleet, <http://www.globalsecurity.org/military/agency/navy/C5F/html>
13. Fiscal Year 2012 Budget Request, United States Department of Defence, <http://comptroller.defence.gov>
14. Fujairah, www.globalsecurity.org/military/facility
15. Gul Security Dialogue, <http://www.state.gov/> 22 March, 2010.
16. Hajjar, Sami, U.S. Military Presence in the Gulf: Challenges and Prospects. U.S. Army War College, Strategic Studies Institute.
17. <http://www.privatemilitary.org>
18. Jeffe, Greg. "U.S. Rushes to Upgrade Base for Attack Aircraft". Wall street Journal, 14 March, 2003.
19. Katzman, Kenneth, "Kuwait: Security, Reform and U.S. Policy", Congressional Research Service, <http://www.fas.org>, 4 November, 2010.
20. Katzman, Kenneth, "Bahrain: Reform, Security and U.S. Policy", Congressional Research Service, <http://www.fas.org>, 26 April, 2010.
21. Kenneth Katzman, "Kuwait: Security, Reform and U.S. Policy", RS21513, 8 February, 2011. www.crs.gov
22. Kenneth Katzman, "The United Arab Emirates (UAE): Issues for U.S. Policy", Congressional Research Service, RS 21852, www.crs.gov.
23. Kuwait – PAC-3 Missiles, PAC-2 Missiles to GEM – T and PATRIOT System Upgrade, <http://www.dsca.osd.mil/pressrelease>
24. Military Bases Directory, <http://www.globemaster.de>
25. Pentagon Picks Mattis to take over CENTCOM, <http://www.marinecorpstime.com>, 10 July, 2010.
26. The United Arab Emirates (UAE): Issues for U.S. Policy, <http://congressionalresearch.com>

27. U.S. military spending, Fiscal Year 1998 – 2008, Center for Defence Information, <http://www.cdi.org>
28. U.S. to sell Missile defence System to UAE, <http://www.arabianbusiness.com>
29. U.S. Foreign Military Assistance, Program Descriptions, <http://www.fas.org>
30. UAE to Buy Raytheon's Patriot Missiles, <http://www.defensenews.com>, 1 Dec, 2008.
31. United States Navy Biography, <http://www.navy.mil>
32. Vice Admiral Mark I. Fox, <http://www.cusnc.navy.mil/leadership/commander.html>
33. Weitz, Richard. "The U.S. Military & Bahrain", <http://www.sldinfo.com>, 24 February, 2011.

شماره مسلسل: ۱۰۸۲۲

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: بررسی جایگاه کشورهای منطقه در سیاست‌های نظامی آمریکا ۱. بحرین، کویت و امارات

نام دفتر: مطالعات سیاسی (گروه مطالعات امنیتی - دفاعی)

تهیه و تدوین‌کنندگان: مصطفی دلاورپور اقدام، سعید فردی‌پور، سیدحسین حسینی

ناظران علمی: ناصر جمالزاده، حمید صفری

متقاضی: معاونت پژوهشی

سرپرستار: حسین صدری‌نیا

واژه‌های کلیدی:

۱. تهدیدهای نظامی

۲. امنیت ملی

۳. بازدارندگی نظامی

۴. آمریکا

تاریخ انتشار: ۱۳۹۰/۳/۱۱